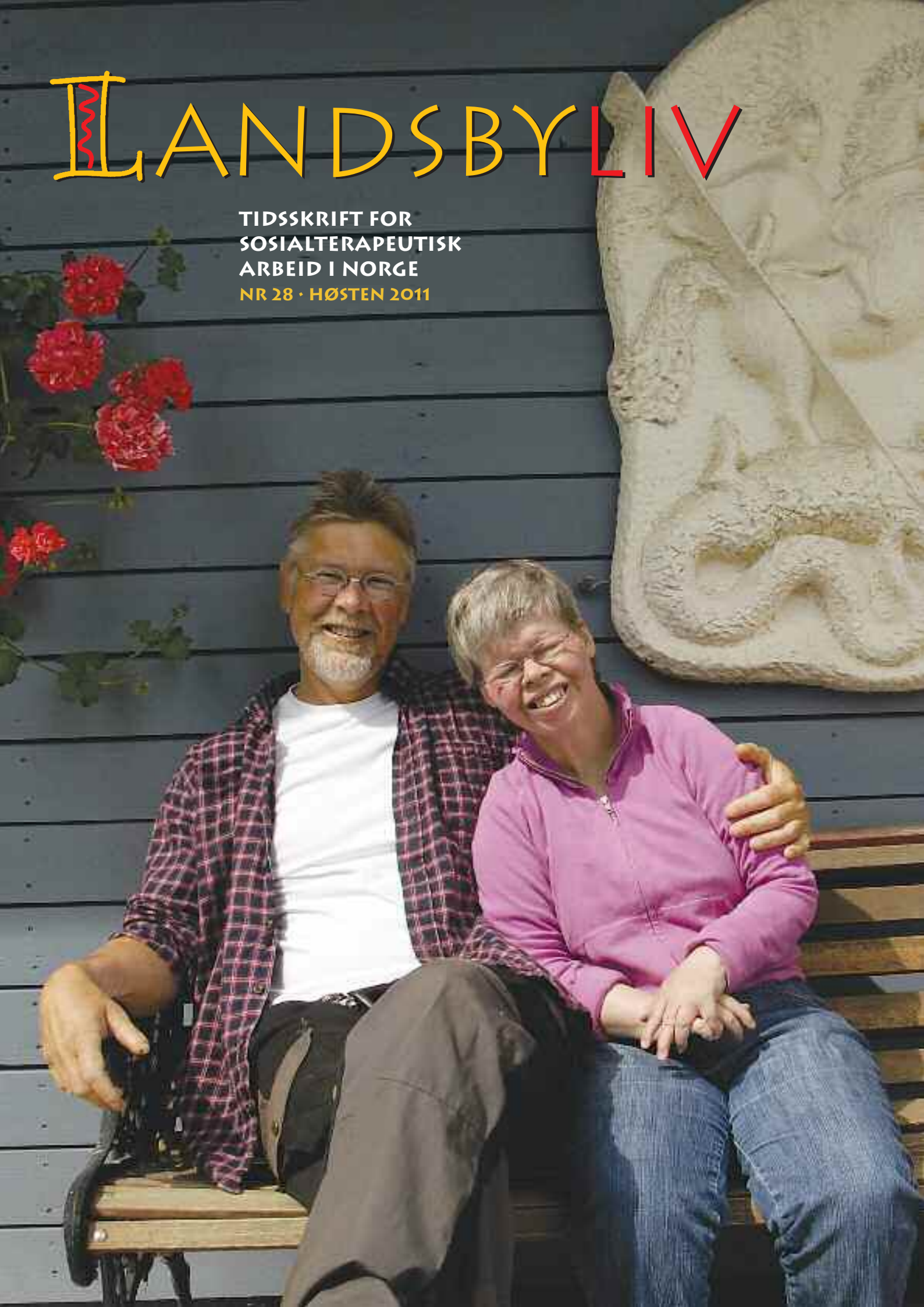

ILANDSBYLIV

TIDSSKRIFT FOR
SOSIALTERAPEUTISK
ARBEID I NORGE
NR 28 · HØSTEN 2011

Landsbyliv er et forum for mennesker som lever, arbeider og er engasjert i sosialterapeutisk arbeid i Norge. Tidsskriftet vil være «et vindu til verden». Det skal berike miljø, kommunikasjon og livskvalitet. Bladet kommer ut fire ganger i året.

Redaksjonsgruppen består av:

Jan Bang (redaktør), Dag Balavoine (faglig redaktør), Borgny Berglund (bildeansvarlig) og Svein Berglund (økonomiansvarlig).

Sosialterapeutisk Forbund

Det Sosialterapeutiske Forbundet består av selvstendige virksomheter som arbeider for og med barn, ungdommer og voksne mennesker med spesielle behov. Til grunn for forbundets arbeid ligger det antroposofiske menneskesyn, slik det er utformet av Rudolf Steiner.

Medlemmer:

- Camphill Landsbystiftelse i Norge
- Granly, Toten
- Grobunn, Hedemarken
- Helgeseter, Bergen
- Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken
- Ljabruskolen, Oslo
- Rostadheimen, Bergen
- Verdandi Stiftelse, Bergen

Camphill Landsbystiftelse i Norge

Camphill Landsbystiftelsens formål er å understøtte sosiale samarbeids- og livsformer utgått fra Rudolf Steiners tredelte samfunnsbilde, slik disse er forsøkt virkeliggjort i andre Camphillsteder grunnlagt av legen Karl König, og der den sosiale grunnlov forsøkes gjennomført.

Landsbyer:

- Camphill Rotvoll, Trondheim
- Hogganvik Landsby, Rogaland
- Jøssåsen Landsby, Sør-Trøndelag
- Solborg, Buskerud
- Vallersund Gård og FRAMskolen, Sør-Trøndelag
- Vidaråsen Landsby, Vestfold

De holdninger og synspunkter som er trykket i artikler i Landsbyliv er uttrykk for forfatternes egne tanker og holdninger og ikke nødvendigvis redaksjonens synspunkter.

Frist for innlegg til neste utgave:

Tirsdag 1. november 2011.

Vennligst send innlegg til redaksjonen:

E-post: landsbyliv@camphill.no

Org. Nr. 954 475 492
Bankkonto nr. 1254 05 18562
ISSN 1504-0720

Alle utgaver av Landsbyliv ligger på **www.camphill.no**

Abonnement kr. 350,- • Løssalg kr. 100,-

Distribusjonsadresse:

Landsbyliv, Solborgveien 21, 3520 Jevnaker

FORSIDEN: Erik Lillejordet og Lise Letterud foran aktivitetsbygget på Granly Stiftelse. Foto: Borgny Berglund.

Leder

Utøya i bakgrunnen. Foto: Borgny Berglund

Vi var midt oppe i samling av stoff til denne utgaven av Landsbyliv da nyhetene om bomben i Oslo og skytingen på Utøya kom. Tragedien satte sitt preg på arbeidet vårt, og det strømmet til med eposter fra hele verden og fra våre lesere. Vi siterer et utdrag fra et slikt brev:

”Til tross for all lidelse og sorg føler jeg takknemlighet for alle de inspirerende øyeblikkene. Mange av ordene som ble uttalt, blir i minnet og kan gi kraft. Jeg skal alltid huske Kronprins Haakons ord, at vi aldri igjen kan tillate oss å tenke at våre meninger og holdninger ikke betyr noe, og at det er opp til hver enkelt av oss hvordan vårt samfunn kommer til å se ut.” Verena Aalders.

I løpet av sommeren har det vært flere møter om Landsbylivs fremtid, og utvidelsen av bladet til å omfatte alle de sosialterapeutiske stedene i Norge. Rigmor Skålholt sitter i en styringsgruppe som skal hjelpe bladet med dette, og skriver et innlegg om hvordan våre lesere på alle stedene kan være med å bygge opp bladets forankring i lokal-miljøene våre. En måte å gjøre dette på er å etablere skrivegrupper, og vi har i denne utgaven en rapport fra møtet mellom skrivegruppene på Solborg og Grobunn.

Landsbyliv fokuserer i denne utgaven på Granly, med flere innlegg om stedet og bilder av Borgny Berglund. Vi inviterer også andre steder som vil presentere seg selv til å ta kontakt.

Landsbyliv var på besøk på Vidaråsen for å se det nye Malerverkstedet og var veldig imponert over tiltaket. Så imponert at vi har bestemt oss for å ha en ny fast spalte – Kunst på Stedene. Kunst er en viktig del av vår sosialterapeutiske kultur, og vi har mange talenter blant våre medarbeidere og beboere. Dette vil gjenspeiles i bladet vårt.

I neste utgave skal vi fokusere på hvordan vi feirer høytider på stedene. Vi inviterer alle til å bidra med beretninger og tanker rundt dette tema. Det vil også bli en større reportasje fra nok en vellykket ”Peer for alle – festival” på Gåål i Gudbrandsdalen i august, med en strålende festivalforestilling.

Landsbyliv ønsker alle våre lesere en god høst og god lesning! *Redaksjonen.*

Rettelser og korreksjoner:

Bildet av Ita Wegman og Kalmia Bittleston på side 12 i forrige utgave har en avgjørende feil i teksten under. Den eldste dame er Ita Wegman som ble født i 1876. Kalmia ble født vel 33 år senere, i 1909. Ita Wegman er til høyre på bildet. Feilen var redaksjonens og vi beklager dette. *Red.*

Innhold

• NYHETER	4
• MØTEPlassen	10
KRONIKKER	
• Å LÆRE Å TENKE TREGRENING	12
• DET SOSIALPEDAGOGISKE KORS	13
• HOGGANVIK – EN VESTLANDSK PERLE	15
• REPRESENTANTSKAPET – HJERTET I LANDSBYSTIFTELSEN?	16
• DET ØKONOMISKE FELLESSKAPET I CAMP HILL	17
• HVA ER DET ØKONOMISKE FELLESSKAP OG HVORDAN PRAKTISERES DET I LANDSBYENE?	18
• OM DOWNS	19
• BARNDOMMENS RIKE	20
• FOKUS: STIFTELSEN GRANLY	21
FASTE SPALTER	
• KUNST PÅ STEDENE	26
• SKOLERINGSVEIEN	27
• EURYTHMI	28
• LANDBRUKSLIV	29
• BRODER DYR	31
• OPPLYSNINGER OM LANDSBYSTIFTELSEN OG SOSIALTERAPEUTISK FORBUND	35
• OPPLYSNINGER OM VÅRE STEDER	36

Foto: Borgny Berglund

Den Sosiale Grunnlov

Et samarbeidende menneskesamfunns velferd er større jo mindre den enkelte stiller krav om selv å få utbytte av sine ytelser.

Velferden øker jo mer den enkelte avgir til sine medarbeidere og jo mer hans egne behov tilfredsstilles av de andres ytelser.

Alt som innenfor et menneskesamfunn motvirker denne lov, må i lengden på den ene eller annen måte avle ulykke og nød.

Rudolf Steiner

Et bedre Norge vokser fram

Fredag den 22. juli ble marerittdagen i Norge. Den spontane tolking de første timer var den vanlige i vårt land: Den muslimske verden slår tilbake.

Tekst av NILS CHRISTIE og HEDDA GIERTSEN

Men så, utpå fredagskvelden, kom de første nyheter om enda en forferdelighet; massakren på sommerleiren. Man må nesten være norsk for å forstå symbolverdien av Utøya, der det grusomme skjedde. Utøya har helt tilbake til 1960-tallet vært samlingsstedet for Arbeiderpartiets ungdomsbevegelse. Her har de vært de fleste som betyr noe i norsk arbeiderbevegelse, først som ungdom på sommerleir, senere tilbake som foredragsholdere. Her skapes identiteten, her knyttes båndene. Gro Harlem Brundtland hadde vært på øya samme dag massakren skjedde, statsministeren skulle vært der dagen etter, deretter utenriksministeren. Massakren var et angrep på arbeiderbevegelsens grunnfjell. Det var trolig en nordmann som valgte dette mål. Og slik var det. En sterkt nasjonalistisk nordmann er pågrepet og har tilstått.

Midt i forferdelsen var dette en lettelse. Innvandreruviljen fikk ikke ny næring. Tvert om.

Kanskje vi skal se på hendelsene, og spesielt på det som nå må følge, som noe annet enn krig mot ytre fiender. Det er en indre kulturkamp. Det er en kamp om hvilke verdier som skal få råde, hvilke tanker skal få styre i landet.

De første svar som er kommet fra ledende politisk hold har vært preget av klar oppslutning om fredskulturen. Statsminister Jens Stoltenberg har tatt en fast ledelse og på ny og på ny pekt på solidaritet med ofrene for katastrofen, og på behovet for å bevare det Norge vi kjenner og er glade i. Justisminister Knut Storberget har sammen med ledende politikere fra nesten alle partier gjort det samme. Vi ser i disse dager solidaritet og hjelp i praksis. Det er utført mange modige og utholdende handlinger for å hjelpe nødstedte.

De uhyrlige hendelsene har mobilisert det norske samfunnet. Det som har hendt, ser ut til å føre til større forsiktighet i diskusjoner på tvers av tradisjonelle politiske skiller. Kanskje vil også grensene for hvordan vi ser og snakker om innvandrere flyttes, slik at det en tid fremover blir vanskeligere å bruke den type betegnelser som holder andre nede og ute. Hendelsene samler på tvers av etnisitet, – på Utøya var det unge med bakgrunn fra mange kulturer og forskjelligartede miljøer.

Gjennom handling og ord markeres at vi vil bevare et samfunn bygget på fellesskap og solidaritet. De positive sidene ved det norske samfunn er tydeliggjort. Det ser ut til at det er skapt en sterkere bevissthet om noen grunnleggende verdier. Vår identitet som et åpent samfunn bygget på fellesskap og demokrati er styrket.

Innlegget er et utdrag fra en lengre artikkel trykket i Information 26. juli, og i Dagens Næringsliv 28. juli i år.

Red.

Framtidsfrø – spirer til en bedre verden

Ny bok kommer ut 29.oktober 2011

”Denne boken viser at de endringer som må til for å redde vår sivilisasjon fra undergang, trolig ikke er så fjern og urealistisk som det iblant kan synes – da vi er flere enn mange tror som ikke bare ønsker en radikal kursforandring, men som arbeider aktivt i mange land for at den skal bli virkelighet. Denne bokens forfattere har dyp innsikt i og arbeider med forskjellige sider av forandringsprosessen. De representerer med andre ord, på ulike måter, det *paradigmeskiftet* verden trenger.”

Erik Dammann

Bidragsterne er tretti av våre fremste utøvere innen forskjellige fag og områder i samfunnet fra økonomi, landbruk og husbygging til medisin, kosmologi og religion.

Her beskrives behovet for endringer, konkret arbeid, og ikke minst muligheter for økologisk balanse, rettferdig fordeling av ressursene og fred på Jorden. Det meste av dette blir ikke reflektert i media eller av styresmakter.

Denne utviklingen kommer ikke ovenfra, fra politikere og styresmakter.

Men som alle varige endringer vokser den nedenfra, fra grasrotplan, og innenfra, i hvert enkelt menneske. Det foregår en kollektiv bevissthetsheving til hverandre og til livet selv. Kilden til glede ligger i evnen til omsorg for alt liv vi har i og rundt oss. Og uten glede ingen bærekraft. Mye av det som på 1970-tallet startet blant idealister som alternativer på siden av samfunnet, er i dag langt på vei akseptert og etablert. Og prosessen fortsetter.

Vi ønsker med denne boken, **Framtidsfrø – spirer til en bedre verden**, å gi oppmerksomhet, inspirasjon og energi til disse prosessene slik at flere og flere får øynene opp for det som foregår og selv kan handle deretter.

Boken kommer ut 29.oktober 2011 i forbindelse med et seminar på Litteraturhuset i Oslo kl.10.00-16.00

Vi som står bak dette prosjektet er: Dag Andersen, Lulie Aslaksen, Øystein Dahle, Erik Dammann, Ingvald Erga, Per Ingvar Haukeland, Ove Jakobsen, Irene Nygårdsvik, Sidsel Mørck, Rolf Erik Solheim, Øyvind Solum, Vidar-Rune Synnevåg, Arvid Wold

Annlaug Mørkve om tiden sin i Camphill

Intervjuet av NILS ERIK BONDESON

NEB: – Hvordan kom du til Camphill, Annlaug?

AM: – Jeg var på besøk hos en venn i Bergen og der traff jeg Eli Roeder og hun inviterte meg til Paradise House. Der var jeg ett år og fikk kjennskap til Camphill.

*Nils Erik Bondeson.
Foto: Borgny Berglund*

NEB: – Jeg traff deg jo i Camphill i Irland, hva var grunnen til at du kom til Irland?

AM: – Vi reiste rundt og besøkte Camphillsteder i England og i Irland og jeg likte Mourne Grange med en gang. Vi ble der i 7 år.

NEB: – Hvor mange Camphillsteder har du vært på?

AM: – Jeg har vært på Camphill School i Skottland og så har jeg vært i Camphill i Brasil og Mourne Grange i 7 år, så på Vidaråsen også 7 år. Da jeg tok gartnerutdannelsen i Järna var jeg i praksis i Botton Village. I min siste praksisperiode var jeg et halvt år i Beannachar i Skottland for å lære om urter. Og så kom jeg til Solborg da jeg ble ferdig med gartnerutdannelsen.

NEB: – Hva liker du på Solborg av arbeid, fritid, sosiale aktiviteter og hobbyer?

AM: – Jeg liker best urteverkstedet. Det er spennende å prøve ut frødyrking og det er mange hyggelige mennesker her. Jeg liker godt å gå på ski om vinteren og om sommeren liker jeg å gå fjellturer. Jeg liker også å synge. Ja jeg trives godt på Solborg både med menneskene og naturen.

NEB: – Takk for at vi fikk intervju deg, Annlaug.

Gåå 2011. Foto: Borgny Berglund

Peer for alle 2011

Nok en gang har Norsk og Nordisk forbund for helsepedagogikk og sosialterapi arrangert en festival for beboere og medarbeidere i de sosialterapeutiske stedene i Norden.

Det ble igjen en strålende opplevelse, og i neste utgave av Landsbyliv vil det komme en lengre reportasje fra festivalen.

Om urte- verkstedet

Vi er en liten gruppe. For vår plass er ikke så stor før vi eventuelt flytter ned der veveriet er nå.

Tekst av NINA BRUN

Om våren drar vi ofte ut i vær og vind og plukker enten ferske granskudd, bringebærblader og bjørkeblader som vi tørker og lager teer av. Ofte bland-
ingsteer. Bringebærblader er godt for eksempel for svangerskap.

Og det underlige er: hvordan kan en timian, en bringerbærbusk, et filt-kongelys vite hva de skal bli for planter ut fra et lite frø? Hvordan vet vintersaren at den skal bli en vintersar?

Når vi prikler, må vi være varsomme og ikke røske enkeltplantene fra hverandre, men forsiktig lirke dem løs. Og jorden i hver kasse som vi vannet godt må være god og våt nok. Og vi må skjære på skrå med kniven.

Fire ganger ni "kaker". Og i hver kake skrur vi til to hull diagonalt over for hverandre. Og i hvert hull lirker vi to og to vintersar, eller en og en av en annen plante forsiktig med priklepinnen i høyre hånd og med venstre pekefinger. Når vi har jord i kassene, er det viktig at vi ikke

Claude-Faustin Rugnmanya fra Burundi blander urtesalt. Foto: Hanne Kveli.

presser jorden for hardt. Bare løst, forsiktig med en trepinne. Og så vannet vi, lager hull og prikler.

Jorden må heller ikke være klumpete, så vi smuldrer den opp aller først, FØR vi har plantejorden i kassene. Og før vi prikler, må vi klippe vekk halve lengden av aktuelle planters røtter med jord, og så plukke dem forsiktig fra hverandre og prikke.

Når vi luker i urtebedene, må vi sitte trangt, og IKKE komme borti urtene (urtebedene) med foten. Det synes jeg det blir mast litt for mye om! Det er da minst like viktig at et menneske er bekvem, har plass til bena sine, enn at en urt får et klemt blad...

Men blir jeg irritert, så er det ikke godt for urtene. Man må være vennlig og mild. Så jeg lærer hele tiden. Og krydderurter, teer, urtesalt, kremer, tinkturer og bitterdråper av alle slag er HELSEBRINGENDE! Det er noe av det aller viktigste. Alt til sitt bruk. Men da må arbeidet gjøres dypsindig, seriøst og med omhu, omsorg og omtanke. Og Calenduasalve er en velsignelse! Det samme er ryllikte og andre teer, urter, salver og tinkturer!

Det vesle frø må ha den pleien den trenger, så det først kan spire. Frø som ikke er spiredyktige kan vi ikke bruke! Og en hovedregel: Intet må være vått! Eventuelt våte granskudd, bringebærblader osv. må sprees mest og best mulig ut på metallhullebrett. ALT må være hundre prosent TØRT! Særlig tørkede urter og vinterurter, som må renses tørre om vinteren.

Man må holde hodet kaldt og tungen rett i munnen og smøre seg med urtetålmodighet, men også holde en god tone. Ikke snakke om nifse eller taktløse, private, lugubre ting. Dette hører med til den viktige sosialtreningen: for all del ikke sladre! Sånn som når du prikler, på en taktfull og diplomatisk måte.

Å ta kosmos og planetstillingene med i betraktning er også en av de viktige hovedreglene.

Alle hjelper til å forberede urtehaven, Annlaug i midten. Foto: Nils Erik Bondeson.

John Wilkes

Tekst av GUNNAR SAND

Jeg møtte denne forsiktige og korrekte engelsmannen, John Wilkes, i Vidaråsens Betongverksted. På den tiden var vi opptatt med å produsere blant annet hans "Flow Forms" vannstrømningskåler i betong, og selge dem rundt omkring i Norge og utlandet. Jeg kunne se at det gledet ham at hans tanker og ideer rundt "Flow Forms" ble virkeliggjort på forskjellige måter, da vi kunne vise til bestillinger rundt i Norge, Sverige og til og med Tyskland.

Vi leverte "Flow Forms"-anlegg både til Camphillsteder og moderne kjøpesentere og bedrifter. Vi hadde en spesiell biltur en vår over mot vestlandet, der han skulle besøke Ølen Safterifabrikk i regi av Hogganvik Landsby og han fikk oppleve en natur som skiftet mellom vår, vinter og sommer. Hans mangeårige samarbeid med Lars Henrik Nesheim var betydelig, og som han selv sa, drev det ham videre i hans arbeid og forskning.

Flow Form på Vidaråsen. Foto: Jan Bang.

John Wilkes (ARCA Hons) var aktivt engasjert i vannforskning siden 1950-årene. Han samarbeidet med George Adams (1894-1963), noe som ledet direkte til oppfinnelsen av "Flow Forms" i 1970-årene. John

studerte form, metamorfose og livskrefter i naturen hele sitt liv. John Wilkes døde den 27. mars i Sveits.

Red.

Nytt bachelorstudium i sosialpedagogikk

Bente Edlund og Petter Holm. Foto: Jan Bang

Ved avslutning av studieåret 2010/2011 kan vi glede oss over at Steinerhøyskolen har fått NOKUT-godkjenning av et nytt 4-årig deltidsstudium i sosialpedagogikk. Studiet starter opp høsten 2012, og vil kvalifisere for sosialfaglig arbeid i Steiner-skolene og sosialterapeutiske virksomheter.

Det vil bli organisert som en blokkutdanning med fire moduler à to uker per studieår, og er basert på at studentene har en avgrenset arbeids-

tilknytning i studietiden. Studiet gir bachelorgrad i sosialpedagogikk og tildeler 180 studiepoeng.

Interessert kan henvende seg til Steinerhøyskolen etter studiestart i slutten av august, og senere vil det også bli holdt informasjonsmøter. Søknadsfristen blir i april 2012, som for de øvrige studiene ved høyskolen.

Omsider er flere års hardt arbeid kronet med godkjenning. Det var fantastiske nyheter på tampen før sommerferien. Nå er det bare å brette opp ermene for å tilrettelegge så flere av våre medarbeidere får mulighet til å gjennomføre en høyskoleutdanning, og øke kompetansen i virksomhetene våre.

Som den eneste bachelorgodkjente utdanningen av sitt slag i Norden, vil trolig flere være interessert også i de andre nordiske landene. Høyskolen har tidligere anslått ca 25 studenter i første kullet.

Actions and attitudes

Et kurs med Julia Wolfson på Rudolf Steinerhøyskolen i Oslo fra 20. til 22. oktober:

"Actions and attitudes". Kurset inngår som en del av forberedelsene til den nye høyskoleutdanningen, og vil særlig rette seg mot dem som skal være veiledere og ledere for studentene. Opplæring i praksis vil være en viktig komponent i utdanningen. Det vil ellers være aktuelt for alle som arbeider med mennesker med spesielle behov.

Kurset vil senere bli annonsert på Rudolf Steinerhøyskolens nettsider under "Etter- og videreutdanning".

Det kan bli stor interesse, så det er bare å begynne å planlegge.

En stor takk går til Bente Edlund og Petter Holm for deres pionerarbeid med å løfte det antroposofiske fagmiljøet i Norge (og Norden).

Red

EMPO TV besøker Vidaråsen

I desember i fjor fikk vi besøk av Mona, Erling og Robert fra det usedvanlige TV-selskapet EMPO TV.

Tekst av WILL BROWNE

EMPO TV er et talerør for mennesker med utviklingshemming og har som formål å skape debatt, engasjement og nysgjerrighet; gi opplevelse til ettertanke og underholdning; bygge ned fordommer og skape gode bilder og ikke minst tilby spennende arbeidsplasser for mennesker med utviklingshemming.

Will Browne. Foto: Borgny Berglund

Fra EMPO TV

De var hos oss i tre dager og filmet og intervjuet i massevis. De var tydelig nysgjerrig men også litt nervøs i begynnelsen av besøket. Landsbyen var noe helt nytt for dem selv om de har

filmert et stort antall diverse miljøer. Det hørtes voldsomt ut med 50 beboere på et sted og man har hatt sine forestillinger...

Det gikk allikevel veldig fort til de fant seg godt til rette, og de kjente straks at hovedproblemet ville være å begrense omfanget av filmen til de 10 minutter som var rammen. De intervjuet hovedsakelig beboerne og spurte om alle aspekter av livet i landsbyen fra arbeidsoppgaver til kjærlighetslivet.

De ble mektig imponert over det mangfoldige livet byr på i landsbyen, åpenheten og varmen. De ble spesielt overasket over den avslappede måten de ble møtt på uten at medarbeidere blandet seg inn eller prøvde å påvirke prosessen. De opplevde livet som naturlig og ekte.

Vi ble også imponert over hvor flinke de var til å stille gode spørsmål og danne et overblikk av både stedet og de enkelte menneskene. Dette ble bekreftet når filmen var ferdig og ble sendt ut. Vi er takknemmelige for at Empo TV våget å besøke Landsbyen og håper at dette kan bidra til å styrke forståelsen for det vi står for og oppmuntre oss til å stå frem i samfunnet på en mer tydelig måte.

Filmen gikk ut 24. mars i år og kan sees på nettsiden til Empo TV www.empotv.no/webtv

Karl König. Arkivfoto

Hans Müller Wiedemanns biografi om Karl König på norsk

Tekst av DAG BALAVOINE

I forbindelse med at Hans Müller Wiedemanns biografi om Karl König nå kommer på norsk, blir det en lansering på Litteraturhuset i Oslo den 14. November 2011, kl. 19.00 i rommet som kalles "Amalie Skram". Dette skjer i et samarbeid mellom Camphill Landsbystiftelse, Forum Berle og Antropos forlag. Det blir et foredrag om Karl König av Peter Selg, en samtale omkring Karl Königs betydning i Norge og et kunstnerisk innslag.

Det er et håp at denne boken, som inneholder mye av Camphills historie og den ideelle bakgrunnen for Camphill, skal kunne virke inspirerende på arbeidet i landsbyene og forhåpentlig også langt utover dem.

Bocciaturnering

Tekst av HANNE KVELI

Det var Bocciaturnering i Ringerikes-hallen en helg midt i juni, og det kom folk fra nesten hele landet. Lørdag var det 8 kamper, de fire beste kom videre til finalen. Søndag var det mellomspill, og de tre beste kom også videre til finalen. Det var tilslutt 12 stykker fra Ringerike som fikk pokal.

Boccia er en fin sport, det gjelder å komme så nær den hvite ballen som mulig.

Marius Dammen, 8. plass, og Hanne Kveli, 6. plass, fikk pokal!
Foto: Hanne Kveli, privat eie.

Skriveverkstedet fra Grobunn besøker skriveverkstedet på Solborg

To Landsbyliv skriveverksteder treffes på Solborg.

Gruppen fra Grobunn kom 11:30, og først drakk vi kaffe og te sammen, mens vi pratet litt om hva de på Grobunn gjorde og om Peer for Alle.

Tekst av MARI LOMBNÆES, NILS ERIK BONDESON og HANNE KVELI
Foto JAN BANG

Etterpå var det lunsj med alle sammen på Asbjørnsen og Moe Hus, og etterpå gikk vi en tur til gartneriet og viste Grobunn-gjestene det nye drivhuset og urtehagen. Det var ikke

tid til å vise dem hele Solborg fordi de hadde en lang tur hjem. Vi stilte oss i ring og sa ha det og takket for besøket. Besøket fra Grobunn var bra, det var fint å treffe en gruppe som også skriver for Landsbyliv og fint å vise dem Solborg.

Elevene og to medarbeidere fra Grobunn var godt fornøyd med besøket. Møtet med Solborg-skribentene inspirerte elevene, og de som har bidratt med noe til Landsbyliv er stolte over det. Elevene fra Grobunn var: Daniel Heggebrenna, Olav

Bugge Bakken, Linn Rustand (disse går over til lærling-tilbudet til høsten), Maria Dalla Pieta, Mads Bye Lange-drag, Mari Ilseth Heia, Nora Smeds-rud Hansen. Beate Tonheim og Mari Lombnæs var med som lærere.

Fra Solborg deltok Hanne Kveli, Nils Erik Bondeson, Sara Sortodden og Jan Bang.

Solborg skriveverkstedgruppen er velkommen til å besøke Grobunn til høsten.

Per Pettersen arbeider på Ita Wegman-huset i 1990-årene. Foto: Will Browne.

Per Pettersen til minne

Tekst av JØRN LØBERG

Per Pettersen er født 4. mars 1937 og døde den 6. mai 2011. Jeg husker godt at han malte på Henrik Steffens hus og la heller foran Ole Bull Hus og i Andreasbygget. Han jobbet også sammen med Karl Einar i Kristofferhallen.

Jeg kommer til å savne deg, du var en grei kar. Du var syk lenge med kreft, jeg tenker at du har det bra i himmelen. Det var en fin begravelse for deg.

Farvel, Per, hilsen Jørn

Landsbyliv trenger hjelp

Landsbyliv er nå 7 år gammel. Vi har tatt imot flotte blad fire ganger i året. Redaksjonsgruppen med Dag Balavoine, Jan Bang, Borgny og Svein Berglund har gjort en imponerende innsats. En stor takk både til dem og alle som har skrevet i bladet.

Tekst av RIGMOR SKÅLHOLT

Hittil har Camphill Landsbystiftelse, som eier bladet, betalt størsteparten av det utgivelsen koster. Landsbystiftelsen har betalt ca en halv million kroner i året, og nå kan de ikke stå alene med alle utgiftene lenger. Fra nyttår 2012 må det bli en forandring. Hovedstyret for Landsbystiftelsen har derfor oppnevnt en styringsgruppe som skal finne ut hvordan og om bladet kan fortsette videre i det omfanget den har i dag. Denne gruppen består av Dag Balavoine, Sissel Jenseth, Geir Legreid og Rigmor Skålholt.

Vi arbeider nå med å finne ut hva som kan gjøres for å øke inntektene og for å få ned utgiftene. Vi tar gjerne i mot innspill og forslag fra Landsbylivs lesere. Styringsgruppen skal gi en rapport til Hovedstyret innen 25.oktober i år.

Jeg har derfor en appell til dere:

Hjelp oss å skaffe flere abonnenter. Vi trenger 100 nye abonnenter i 2012!

Vi trenger folk og firma som kan betale for annonser og støtteannonser.

Hvem kan og vil hjelpe? Ta gjerne kontakt med meg.

E-post: rigmor.skalholt@gmail.com eller tlf 61160262 eller 95942750.

Skulpturen «Verden fra ny vinkel», av Astrid Dahlsveen. Foto: Dag Balavoine.

Torbjørn Ullereng foran kongestatuen

En tur til Rotvoll

I mai reiste jeg til Rotvoll med buss og tog fra Åsbygda. Reisen var slitsom og lang og jeg sov det meste av tiden.

Tekst og foto NILS ERIK BONDESON

Jeg ble møtt av Anne Langeland og Torbjørn Ullereng som bor der. Jeg ble vist til et greit rom i Hermann Gross Hus med sofaseng, skap og stol. Jeg hadde en pc med meg og da var tilværelsen bra.

Målet med reisen var å besøke Torbjørn som er en god venn, han er schizofren som meg. Etter to dager på Hermann Gross Hus flyttet jeg til Ole Vigs Hus hvor jeg var resten av tiden.

Dagene gikk til hygge med min venn, bytur til Trondheim hvor vi handlet godter og dvd og spiste på Burger King. Vi tok bilder med Torbjørns kamera. Vi så på diverse filmer og tv, og spanderte på brus, kaker og sjokolade. Torbjørn var guide i Trondheim.

Så kom hjemreisedagen, trist, men sånn er det bare i livet. Jeg var fornøyd med turen, det var mye bra vær, sol og litt regn. Det jeg husker best var grilling på Torbjørns 62-årsdag. Dette var en fin måte å treffe de på Kristoffertunet.

Jeg kjenner at jeg er på rett sted

Yngvild Elvira Huus Rønning
intervjuet av Tora Seljebø

Noen dager står klarere i minnet enn andre. Yngvild husker dagen godt. 19. mai 2010. Det var fint vær. Hun og moren samt de to småsøsknene hadde reist fra Andenes dagen før, tatt toget fra Fauske til Trondheim, sovet på hotell i byen. Nå stod hun i tunet på Camphill Rotvoll. Litt spent. Litt nervøs. Så seg omkring på det som skulle bli hennes nye hjem.

Ett år har gått. Yngvild åpner døra inn til rommet sitt i 3. etasje på Hermann Gross hus. "Jeg liker å ha det ryddig", sier hun. I hylla står dvd-er og bøker i jevne rekker, fotografier av søsknene henger i fine rammer på veggene, en hvit saueskinnsfell tatt med fra Andenes ligger på gulvet. "Jeg er så glad for å være her", sier Yngvild.

Yngvild prater lett, om favorittfilmen "Bestevenner" som hun har sett mange ganger, om yndlingsbøkene om Harry Potter, hun tar fram trompeten og spiller litt. Trønderbrass, der Yngvild er med, øver hver tirsdag på Sverresborg skole. Yngvild er glad i musikk. Hun setter på MP3-spilleren sin og har klare meninger om hva som er bra musikk og ikke. "Jeg liker ikke gutterock eller bråkemusikk. Heller ikke opera som Volkhard hører på i bakeriet".

På Camphill har alle en meningsfull arbeidsplass å gå til. På Rotvoll finnes flere forskjellige verksted; safteri, vev-eri, gartneri, urtehage, byggegruppe og bakeri, og alle bidrar til fellesskapet.

Yngvild forteller om dagen på Camphill. "Jeg våkner vanligvis av meg selv, uten vekkerklokke. Klokka halv åtte spiser jeg frokost sammen med Elisabeth, Cecilie, Julia, Andrea, Gerrit og Felix." Så sykler hun på den irrgroen Meridasykkelen sin til bakeriet, der hun jobber hver dag bortsett fra onsdag som er hjemmedag. I bakeriet venter forskjellige arbeidsoppgaver. Baking av kjeks og knekkebrød, vasking av brødmaskin, pakking av varer som skal selges i Rotvoll Landhandel og støvsuging.

Brødlevering til lunsjrommet og husene skjer med sykkel. Foto: Tora Seljebø.

"Jeg liker best å bake kjeks, for da får vi av og til smake", sier Yngvild. Hun snakker godt om dem som jobber i bakeriet, om Volkhard, Henrik, Sandra, Borghild, Siv, Tora og Monica, og hun setter pris på jobben sin: "Det er en viktig jobb å gi folk brød og knekkebrød til riktig tid." Tidligere jobbet Yngvild på safteriet. "Jeg likte meg i safteriet også, men det er viktig å prøve seg i nye ting".

Hver dag er det felles lunsj i Solstua, der folk fra de ulike verkstedene møtes og spiser sammen. Noen dager er det varm mat, og alltid ferskt

brød fra bakeriet. Etter felleslunsjen har Yngvild ansvar for å være med å rydde opp. Når arbeidsdagen er over hjelper hun til med middagen i Herman Gross hus sammen med Cecilie. "Det var broren min, Torstein, som tipset meg og mamma om Camphill på Rotvoll. Før jeg kom hit gikk jeg på skole i Tromsø. Det var fint i Tromsø også, og det er fint her. Nå jobber Torstein på Rotnissen Steinerbarnehage like ved og kommer innom bakeriet for å hente brød".

På Camphill Rotvoll er det tre bolighus med omtrent ti mennesker i

hvert hus. Det er et tett og sosialt fellesskap med ulike samlinger, ukeavslutning, Kristofferting og Rotvollting. Yngvild forteller at det av og til er spillkvelder på Olav Stokklands hus, der de som vil kan være med på ludo, yatzy og andre spill.

”Jeg liker også å svømme, sykle og gå på tur. Hver onsdag er jeg sammen med Anja, kjæresten til pappa, og da drar vi ofte til byen, på kafé eller kino. Ellers om kveldene liker jeg å være på rommet mitt, da spiller jeg av og til Bubble Shooter på PC-en, men ikke om natta. Da må man sove”.

På Rotvoll har Yngvild fått gode venner, og nevner Borghild, Cecilie og Siv. Hun og Cecilie har flere ganger vært på besøk i leiligheten til Borghild på Valentinlyst. Hun liker godt alle som jobber her, selv om noen ansatte ikke blir så lenge. ”Det er trist når praktikantene reiser etter ett år, men det kommer jo nye. Da får man hilst på dem.”

I sommer skal hun reise mye. Først går turen til København sammen med Cecilie, Borghild og noen fra safteriet. Senere blir det sommerleir på Frambu, der hun har vært flere ganger før, med padling i tjernet, bading, sketsjer og kjæresten. ”Det er veldig bra å være på Frambu, og trist å dra derifra.” Og så sier Yngvild det som kanskje er kjernen i all lykke: ”Men det blir ikke artig om det er sommerleir hele året”.

Camphill Rotvoll har noen ganger fester og sammenkomster med de andre Camphillene i nærheten. ”Jeg liker alle festene som vi har på Camphill. Spesielt sommerfestene. Da er vi i Vallersund, griller, spiller og danser. Jeg har vært på besøk både på Camphill i Vallersund og på Jøssåsen. Det er også koselig der, men ikke så fin utsikt som her. Jeg kan se sjøen”, sier Yngvild og peker på utsikten fra vinduet, mot Trondheimsfjorden som brer seg ut like nedenfor huset. Vinden suser i morelltreet som står så nært at hun kan nå tak i morellene når de blir modne.

”Jeg ser for meg at jeg skal bli på Rotvoll lenge”, smiler Yngvild. ”Jeg kjenner at jeg er på rett sted”.

En samtale mellom Rigmor Skålholt og Nina Brun

Nina Brun og Rigmor Skålholt. Foto: Borgny Berglund

Nina: Hvor er du født og oppvokst?

Rigmor: På en gård i Orkdal, Trøndelag i 1946, rett etter krigen var slutt.

Nina: Hvordan fant du frem til Camphill?

Rigmor: Jeg gikk på sosialskolen i Trondheim, og så skulle vi ut i praksis i tre måneder. Jeg var fortvilet over hvordan samfunnet utviklet seg. For lite fokus på mennesket og for mye fokus på penger. Noen fortalte meg om Vidaråsen, - det ville passe for deg! – og så dro jeg til Vidaråsen og var der i tre måneder.

Nina: I hvilket år?

Rigmor: I 1973. Jeg reiste og gjorde meg ferdig med skolen i 1974.

Nina: Da sluttet jeg selv på Steiner-skolen etter ni år og gikk inn i min første, alvorlige livskrise! Altså, jeg var da atten år, og denne livskrisen var min første måneknute! Det er akkurat ti år mellom oss, vi er begge født i Skytten, i desember.

Nina: Har du noe familie?

Rigmor: Jeg er gift med Veronika. Vi giftet oss i 2004. Jeg er imponert over hvordan du skriver, Nina!

Nina: Ja, takk så hyggelig og rørende å høre. Og du bor på Toten? Hvor lenge har du bodd der?

Rigmor: I 14 år, jeg er Toten-Tott. Men nå vil jeg høre: Hvordan står det til med deg?

Nina: Jeg forteller i vei om mitt kompliserte sykdomsforløp og om min 7 år lange harde overgangsalder, og om hvor skreddersydd Solborg er og har vært for meg de siste årene. Særlig her på Parmann Hus hvor jeg har så stor plass for meg selv. Høyt og luftig under taket. Det hele er jo bare fantastisk! Og her som det er så mange trivelige mennesker av ymse slag. Så Solborg er det beste for meg HER og NÅ!

Rigmor og Nina: Tusen takk for samtalen!

Hva er større enn gull? Lyset! Hva er større enn lyset? Jo, SAMTALEN! For å sitere Goethe, noe jeg kom på i denne skrivende stund.

Nina

Å lære å tenke tregrening

SEA-Quintakurs i ledelses- og organisasjonsutvikling, selvforvaltning og tregrening i kulturinstitusjoner! Er dette noe for landsbyene og de sosialterapeutiske virksomhetene?

Tekst av DAG BALAVOINE

Dag Balavoine
Foto: Borgny Berglund

16 deltagere fra Steinerskoler, Steinerbarnehager og 7 deltagere fra Camphill-landsbyene i Norge har siden begynnelsen av 2010 tatt del i Sea-Quintakurset som holdes av Sea Quinta Norge på Bærle i Oslo. Det er 12 samlinger over en 2 1/2-års periode.

Det som gjør det særlig interessant for meg er at undervisningen tar utgangspunkt i den daglige virkeligheten som de forskjellige gruppene, Steinerskolene, Steinerbarnehagene og Camphill-landsbyene, lever i. Deltagerne kan forstå og videreutvikle sin spesielle organisasjonsform gjennom gruppearbeidene, og de andre gruppene får også et lite innblikk i hvordan de andre har det. Og jeg, som kjenner godt til Camphill-landsbyene, opplever at kursene bidrar til å øke forståelsen av det vi holder på med. Både det rent organisatoriske men også det å lære å kunne håndtere det som oppstår i de mellommenneskelige prosesser.

Til nesten hver samling får vi hjemmелеkser. Da må vi se på vår egen organisasjon eller virksomhet på nytt og med nye øyne. Det er ganske sunt. For oss fra landsbyene blir vi konfrontert med mange av våre vanlige måter å tenke på og blir inspirert til å tenke og å forstå mer av den ideelle bakgrunnen landsbyene vokser ut av. Samtidig som den formelle og juridiske verden vi møter i vår administrative hverdag, blir presentert i et forståelig perspektiv.

I gruppearbeidene utarbeider vi et spesielt tema, som for eksempel; ansettelse, organisasjonsform, beslutningsprosedyrer osv. i henhold til vår egen organisasjon. Innenfor de forskjellige landsbyene er det også interne forskjeller. Det er veldig nyttig og lærerikt å se hvordan andre løser oppgavene. Så får vi også fra kurssets ledere satt lys på

de løsningene vi har og evt. mulighetene for å forbedre dem.

Både Steinerskoler og barnehager er som de sosialterapeutiske virksomhetene basert på det antroposofiske menneske- og samfunnsbildet. Mange av de overgripende målsetningene er identiske i alle de antroposofiske virksomhetene.

Men i landsbyene har *tregreningsimpulsen* alltid vært svært sentral. De som har bygget opp landsbyene har til stadighet vært inspirert av tregreningen. I dag kommer vi inn i nye ansvarsoppgaver uten den samme tyngden i den ideelle bakgrunnen. Hvordan skal vi kunne opparbeide dette, slik at vi kan bidra til å videreutvikle denne impulsen? Kan vi lære å tenke tregrening slik som de som har bygget opp landsbyene stadig var i stand til?

I *"Die Geistigen Hintergrunde der soziale Frage"* sier Rudolf Steiner:

"Menneskeheten, og med det menes også fellesskap som for eksempel et kollegium, overskrider terskelen til den åndelige verden enten man er forberedt eller ikke. Her møter man ikke terskelens vokter slik man gjør det som enkeltindivid. For i et fellesskap finnes det ingen vokter ved terskelen, men fellesskapet kan beskyttes fra å overskride terskelen ubevisst ved at man "tenker tregrening"."

Jeg har gjort meg noen tanker om dette:

Hva vil det si å skride over terskelen til den åndelige verden? For meg betyr det at de kreftene som lever oversanselig i vår sjel, påvirker oss like sterkt som de påvirkninger som vi ellers har fra sanseverdenen. Hva betyr det at dette skjer ubevisst? Kan det bety at de virkningene fra den oversanselige verden ikke blir opplevd? At det i meg oppstår motstand; antipati, fordommer, likegyldighet, aggresjon, gale forestillinger og illusjoner, osv. overfor det som kommer meg i møte i hverdagen.

Hva betyr det at det er anderledes å overskride terskelen individuelt enn i et fellesskap? For meg betyr det at den eventuelle motstanden kan overskygge rasjonelle og konstruktive samarbeidselementer som vi som våkne samarbeidende voksne mennesker naturlig

er utstyrt med, slik at det i samarbeidet sniker seg inn vanskeligheter som gjør et godt fellesskap vanskelig å opprettholde. Men det kan også bety at å forsøke å være våken for de oversanselige prosessene i meg selv og i fellesskapet kan gi innsyn og åpenhet for de oversanselige prosessene som virker positivt og konstruktivt mellom oss i fellesskapet. Da må jeg lære meg å være våken overfor den åndelige verden.

Hva kan det bety å kunne tenke tregrening? Kan det bety å være våken for de prosesser som skjer i fellesskapet i forhold til mitt eget og andres åndsliv, min og andres mellommenneskelige interaksjon, og det som ligger i min vilje av intensjoner og målsetninger i det jeg gjør alene og sammen med andre?

Konflikter – hva vil de lære oss? Hans Brodal, en av lærerne i kurset, har skrevet en bok om konflikthåndtering. Han skriver i denne sammenheng:

"Det sosiale livet er blitt mer innviklet og utfordrende for så vel den enkelte som for institusjoner. Tilsynelatende må vi stadig balansere mellom to motstridende tendenser: frigjørelse og gjensidig avhengighet. Konflikter oppstår når frigjøring leder til egoisme – når den selvsentrerte delen av jeget tar overhand, – respektivt når den gjensidige avhengigheten leder til kollektivismen ved at systemet tar overhand og ser bort fra det individuelle i mennesket. Å finne balansen i en konfliktsituasjon innebærer å vokse som menneske."

Idet man våger å slippe sine tilvendte forestillinger og synspunkter, behøver det sanne jeget en kraftkilde som bare finnes i menneskets åndelige dimensjon og som gir jeget styrke uten å begrense andres frihet. Når mennesket identifiserer seg med sitt sanne jeg, kan mennesket være både individuell og universell. Man kan forene frigjørelse og gjensidig avhengighet."

I en senere artikkel i Landsbyliv vil vi, kursdeltagerne fra landsbyene, beskrive hvilke verktøy det finnes for å nå fram til gode prosesser i fellesskapet eller kollegiet ved hjelp av U-prosedyren og Lemniskaten.

Det sosialpedagogiske kors

Jeg har ingen hammer, er ikke bygningsarbeider. Jeg har ingen skrutrekker, er ikke el-installatør. Jeg har ingen uniform, er ikke politibetjent. Jeg er bare JEG: Jeg er sosialpedagog. Jeg er mitt redskap.

Tekst av PER CLAUSON-KAAS

Per Clauson-Kaas
Foto: Ole Wadsholt

Jeg har som oppgave å bestemme over voksne mennesker, som ikke kan det så godt selv.

Jeg har som oppgave å hjelpe andre mennesker (mennesker med utviklingshemning), ved å tre inn med mitt "jeg", med mitt eget ufullkomne vesen, med alle mine antipatier og sympatier, mine fordommer og forestillinger eller kanskje stå fram med mitt rene "jeg", hvis noe slikt finnes.

Hver dag bærer jeg tvilen i meg: Skal jeg involvere meg bare der hvor det er ønsket og der jeg blir bedt om å hjelpe?

Jeg banker på døren, og hvis det ikke blir besvart innenifra, skal jeg da gå igjen og ikke åpne døren?

Skal jeg være den styrende-regulerende- hjelper, som selv vet det beste ut av den situasjonen jeg mener de befinner seg i?

Individet i samfunnet

De er jo mennesker med samme juridiske rettigheter og muligheter. Egne penger, egen bolig, sikret arbeid, kanskje rett til å få barn (Skjønt ikke helt retten til selv å bli født).

De skal bo i samfunnet vårt. De skal integreres. De skal leve på samfunnets betingelser. Bofellesskap ved siden av bofellesskap fra 5 - 7 personer med en pedagog. Egen stue, eget soverom, eget bad, egen TV, radio, mobiltelefon og egen computer. Institusjon har blitt et skjellsord.

Det er ikke bra å "institusjonalisere" folk. I juridisk begrep har vi med selvstendige individer å gjøre, med hver sin boenhet og hvert sitt husnummer, 14a, 14b, 14c osv., med kokeplate, avløp og boligforsikring. Alt omkring dem skal gjøres så alminnelig som mulig, så rettferdig som politikere og andre har vedtatt er bra for dem.

Disse usedvanlige mennesker, som ikke har så lett for å "borgerlig-gjøres" ved å bli normale, belastes med vår passivitetsfremmende, teknologiske ensomhetskultur, blandet med en velmenende juridisk/økonomisk nestekjærlighet i frihetens og integreringens hellige navn.

Et samfunn for individet

Her er vi, med vår "Steinerinspirerte" kultur. Jeg med min hverdag. Nitten voksne utviklingshemmede, unge fra 19 til 50 år, sammen med 50 såkalte normale mennesker, Hertha Bofellesskap. Et lite samfunn hvor noen arbeider med de unge, andre drar på arbeid hver dag, som skolelærer, ingeniør, lege eller arkitekt. Et bofellesskap, et nytt lite samfunn, syv år gammelt med det mål å bli 150 beboere om 10 - 20 år. En fellesbygning, bofellesskap utgjør de unges hjem.

De blir vekket hver morgen. Vi går til morgensamling, leser vers og synger morgensanger. Vi leser bordvers. Vi tar hverandre i hånden og signer maten. De fleste arbeider på samme sted som de bor. Vi lærer eurytmi, kirofonetik, maler vått i vått. Vi har 4 årstidsfester. Vi spiser et varmt måltid sammen midt på dagen. Vi har faste sengetider. Vi ber aftenbønn. Vi snakker om reinkarnation og karma. Vi har vår egen kultur. Når man ser på det utenfra, ligner de på fremmedarbeidere i eget land? Jeg vet ikke. Vi vil ha medlidende omsorg og vil hjelpe til med en utvikling til frihet. Gjør vi det som er sunt? Jeg vet ikke.

Kjærlighet-seksualitet

Anna er 23 år, pen, velutviklet, hjerneskadet, lettere spastisk med svake epileptiske anfall, lettere gangbesvær. Hun kan mye, og klarer

mange ting selv. Hun har sine klare selvstendige meninger om mange av livets forhold men lever for oss i en urealistisk drømmetilværelse.

Hun liker det andre kjønn men kan ikke alltid skille mellom kjærlighet og drift. Hun byr seg fram for menn og kan innimellom bli fryktelig forelsket.

Hun vil ikke ta P-piller. Det vil hun først gjøre når hun har en kjæreste, mener hun. Men kjærester kan jo dukke opp fra time til time. Hun vil ikke steriliseres. Foreldrene vil gjerne det alle vil – untatt Anna. Skal vi tvinge henne? Hva om hun får barn? Det kan hun ikke klare. Hva med abort? Vil hun det? Vil vi det? Er vi ansvarsløse? Viser vi omsorg eller gir vi frihet? Hva er frihet?

Mat

Kurt er en stor blid gutt med Downs syndrom på 32 år. Han har stor "hjemmekultur", som for eksempel 100 mennesker på sin 30-årsdag. Han er glad i mat og glad i øl. Hjemme kan han gjerne drikke øl, men må han også drikke det hos oss?

Han veier alltid for mye og er alltid på diett. Det er vanskelig, når han gjemmer mat mellom undertøyet sitt. Han skal få ny cd-spiller når han kommer ned på 68 kg. Dette av egne penger og egen pensjon. Han er utrolig sjarmerende og er meget avholdt av alle men omgås sannheten helt ut fra sin egen logikk. Han sier at vi får ham til å lyve; "du vet jo godt Per, jeg kan ikke noe for dette, for mor sier at på mitt eget rom bestemmer jeg selv".

Er det inngrep eller overgrep? I alle fall er han alltid på diett.

Vold

Lis, 23 år, er en deilig ildsprutende kruttønne som spytter, sparker, klemmer og kysser. En villkatt uten sidestykke, forstyrrende og alltid i sentrum. Hun blander seg alltid opp i ting, levende, sjarmerende, deilig.

Fortsetter på side 14

Arkivfoto

Problemet er at alt dette kan foregå innen samme minutt. Ja, vill, vanvittig og vidunderlig. Men plutselig er det bare nok. Huset er i ferd med å eksplodere. To har tatt på seg hørselsvern og tre har forlatt stuen. Hun blir under ville protester båret ut. Hun flyr nesten av sted til sitt rom med hjelp av to pedagoger. Er det omsorg eller frihet? I middelalderen ville hun enten hatt et slott for seg selv som prinsesse eller blitt brent på bålet som heks. Hvem kan bo med henne? Det gjør vi, og sånn er det bare.

OMSORG-----JEG-----FRIHET

Penger

Noah, 38 år og institusjonsbarn til han var 18. Han er svært god til å imitere alle livstruende sykdommer. En hengiven, søt og barnslig mann med Downs syndrom. Han elsker å kjøpe og eie, "må ha". Gleder seg ved å handle. Kan på en bytur på 1 ½ time bruke 700 kr på slikkeri, spill og tøydyr. Han stjeler på de andres værelser eller i andres vesker. Derfor må han betale 30 kr. hver mandag kl. 15.00.

Han er en juridisk sett selvstendig person med totalt overstyrt økonomi resten av livet. Kan man det?

Omverdenen

En seminarist fra et statlig seminar som har vært hos oss i tre måneder, spør om han kan lage eksperimentell rockemusikk i to dager med tre eller fire av de unge. Han er et dyktig og ansvarsfullt menneske. Vi svarer at det hører ikke inn i vår kultur da vi helst bruker instrumenter som ikke er elektriske. Vi ville ikke kunne følge opp hans tiltak og henviser derfor

til en skole som bruker slike instrumenter som del av sin kultur. Han forstår det ikke. Kanskje forstår vi det ikke selv heller. De hører jo masse av den slags musikk på rommet i fritiden. Er det frihetsberøvelse eller er det omsorg?

Vi har verksteder, gartneri, landbruk, bakeri, vaskeri og vevstue, noen stadig under oppbygning. Når man går utenfor på gårdsplassen, møter man Jens. Der står han og sager ved. Hvis han får lov gjør han det dag ut og dag inn. Han liker det. Kunne han ikke gjort noe mer fornuftig? Ut fra sin svake fysikk, tåler han det jo egentlig heller ikke, men Jens er glad i sin vedproduksjon – sage – sage – sage.

Gartneren kommer meg i møte, sint og opprørt. "Rene kan ikke være hos meg i gartneriet sammen med de andre. Han forstyrrer de andre, slik at det ikke blir gjort noe. Vi kan ikke nå det resultat vi har satt oss med hensyn til såing og planting før det blir tørt. Han må være i vevstuen. Der er det ikke så travelt, der skal de ikke nå noe."

Prosess

/

JEG

/

Resultat

På kjøkkenet arbeider Jesper og Lene. De skal lage mat til 20 personer. Tre retter, alltid suppe først. Hva skal vi spise i dag? Lene vil helst lage noe som hun er flink til bare hun får lov og tid til å spørre 30 - 40 ganger om det samme.

Vi skal hente alle grønnsaker i gartneriet.

Jesper vil stå ved grytene og røre og smake. Han vil gjerne krydre maten, men vet ikke så mye om forskjellen på kg og g.

Kjøkkenet syder av liv. Telefonen ringer. En gruppe fra en annen kommune vil komme på besøk. Det er sent og Lene må gi opp å gjøre seg ferdig. Jesper må bort fra grytene for nå skal det dekkes bord. Vi må bli ferdige. Maten skal være på bordet kl.12.15 presis.

Oppvasken er enorm

Hjelper de meg i mitt arbeid eller arbeider vi sammen? Hele tiden kommer spørsmålet.

Skal jeg gjøre rent på Annis rom, eller skal vi gjøre det sammen og bruke en time? Anni vil helst gjøre dette selv. Hun er en 50-årig kvinne, som vi behandler med respekt. Hun kommer ikke med på søndagsutflukter og til kirkekonserter. Skal jeg hjelpe henne selv om det går henne i mot?

Ytterpunkter

Jeg opplever min oppgave hver dag, hvert minutt mellom ytterlighetene. Det ene øyeblikk i det ene ytterlighet, i neste øyeblikk i den andre, sjelden i midten, men med målsetning om å finne en balanse.

Fire grunnteser står foran meg. De står som et kors.

- Overdreven omsorg kan føre til frihetsberøvelse.
- Overdreven frihet kan føre til omsorgssvikt.
- Bare i prosessen blir arbeidet terapi.
- Ved bare å være resultat (produkt)orientert, forsvinner det sosialpedagogiske arbeidet.

Prosess

/

Omsorg-----JEG-----Frihet

/

Resultat

Alle går vi rundt med slike tanker. Alle blir vi korbærere, selv om du som menneske står alene i den ene eller i den andre livssituasjon. Om du er sosialpedagog eller utviklingshemmet. Ser jeg mitt eget kors? Hvordan ser det ut? Ser jeg de andres kors? Respekterer jeg deres?

Her står jeg med mitt JEG. Hva er det for vurderinger som ligger til grunn for min inngripen? Er det frihet? Er det omsorg? Er det rettigheter? Er det økonomi? Jeg blir forvirret av vår tid.

Per Clauson-Kaas er medarbeider på Hertha Levefelleskap, Herskind.

Hogganvik – en vestlandsk perle

Det tok ti lange år før vi endelig fikk reist opp hit. Av ulike grunner ble vår reise til Norden utsatt. Desto koseligere kjentes det å sette foten på norsk jord igjen!

Tekst av ARMIN H. C. JØRGENSEN og SILVIA B. D. JØRGENSEN

Silvia B. D. Armin H. C. Jørgensen

Vi er nemlig Norgesvenner og glad i den fellesnordiske kultur, verdensanskuelse og væremåte. Skjebnen ville at vi skulle treffe Vahan og Mari – to mennesker som radikalt har forandret vårt monotone liv og gitt et innslag av entusiasme og glede.

Gjennom Vahan og Mari ble vi kjent med en rekke spennende mennesker, spesielt Karin Keller, Angela Rawcliffe, og Eva Housková, som spilte en stor og betydningsfull rolle i vår ankomst til Norge, og vår videre tilpassing til Camphill og det norske samfunn i det hele tatt!

Vår familie har forskjellig og brokete etnisk bakgrunn: armensk, dansk, ukrainsk, til og med italiensk. Som barn hadde jeg en drøm om å vie meg til polarforskningen. Det var knapt mulig i det landet vi kom fra, men det kun kunne skje i Norge. Å en dag bo i Norge, det var mitt livs drøm...

Nå er jeg ikke lenger alene her i landet: med meg er min kone, min datter og min sønn. Og det er nettopp Norge som er oss kjærest og som forener oss: Gamle Noreg!

Det var Vahan Babayan som først fortalte oss hva Landsbyen og Camphill var. Fra før hadde vi knapt noen kunnskap om antroposofi og biodynamisk jordbruk. Det var ikke mye kunnskap å hente om Rudolf Steiner og hans lære i de russiske/armenske kilder og media.

Antroposofien lærer at mennesket og verden har et åndelig opphav, og at mennesket har evne til å tilegne

Fra Hogganvik. Foto: Borgny Berglund

seg kunnskap om det åndelige. Det å oppfatte Mennesket som en unik skapning, med uendelig verdi, betyr at alle mennesker er likeverdige, til tross for forskjellene hva personlige evner, bakgrunn, rase, nasjonalitet m.m angår. Det er vi helt enige i!

Den andre "grunnpilaren" i landsbyene er Dr. Karl König, som vi fikk vite om her på stedet: Det er takket være ham (som startet den praktiske utformingen av disse idéene i landsbysammenheng) vi egentlig er her, hva?

Rudolf Steiners formuleringer i denne sammenheng er: *"Et samarbeidende menneskesamfunns velferd er desto større, jo mindre den enkelte stiller krav om selv å få utbytte av sine ytelser, og jo mer hans egne behov blir tilfredsstillt ikke av hans egen ytelse, men av de andres"*. Det lyder veldig humant og naturlig – det å bo i harmoni med Naturen utgjør faktisk det viktigste i samfunnet.

Vi ankom til Hogganvik seint om kvelden den 26. august 2010, og ble hilst hjertelig velkommen. Den dag kommer vi neppe til å glemme! For mitt vedkommende kjentes det som en slags "hjemkomst", tilbakevenden til Norden; for resten av min familie var dette det første møtet med Norge.

Fra dag til annen, skritt for skritt, erfarte vi mer og mer, ofte uten å være klar over det. Dette angår så vel oss selv som barna våre. Det å bo her betyr å bo i et fellesskap i hverdag og fest, i fritid og arbeid:

Alle har et arbeid å gå til og alle utfører arbeidet ut fra sine egne evner; et arbeid der den enkelte kan lykkes, slik at arbeidet blir hensiktsmessig og

meningsfullt. Det er avgjørende at den enkelte tar ansvar for seg selv og for andre – både landsbyboere og medarbeidere.

Det er et høyt yrkesmessig nivå her på stedet. De viktigste arbeidsplasser på Hogganvik er gårdsdrift, skogsdrift, snekkerverksted, ysteri og gartneri. Og kontoret som ledes av Judith Rønnevik, er i sitt slag "pulsåren" til Hogganvik. Selv jobber jeg på snekkerverkstedet og har nok mye å lære av min nærmeste arbeidsleder, skotske Jordy Grant-Kresse. Han er berømt for sine dyktige hender her på Hogganvik. Han er alltid positiv og veldig snill.

Det vanlige arbeidet i huset er kanskje det vanskeligste: måltid skal lages i tide og huset skal regelmessig rengjøres og klærne vaskes – rutiner som av og til kan bli slitsomme for en ung dame som hittil viet sitt liv til (veterinær) medisin og psykologi.

Fortsetter på side 16

Raymond i arbeid. Foto: Borgny Berglund

Til gjengjeld er matvarene her på Hogganvik – som økologiske grønnsaker og den deilige hogganvikosten – langt sunnere enn industrifremstilt mat. Altså, en sunn og god mat, fritt og utvunget arbeid – det er det som særtegnar Landsbyen, syns vi i hvert fall.

Men det mest spennende er jo de personligheter som vi har den ære å bli kjent og omgås med hver dag! Dem skal vi nok tenke på, hvor vi enn må være. Vår prest John Rawcliffe er en ualminnelig beskjeden mann. Han er meget avholdt. Etter å ha snakket med ham, får man en viss følelse av fredelighet og dyp ro. Kanskje det er fordi han er prest?

Alle på stedet kjenner jo midtpunktet i selskapet vårt – “tante” Reidunn og hennes danske mann, onkel Helge (som jeg stadig kaller for “min kære landsmand”). Alle nykomne får grundig norskopplæring hos “tante” Reidunn, og folkedans, diktkvelder, jul og meget annet kan vi ikke engang forestille oss uten henne...

Man kan heller ikke forestille noen aktivitet tilknyttet kulturlivet (sang og musikk, orkester og spill) uten sjarmerende, talentfulle Monica Haugan! Hun er virkelig sjelen i kulturlivet. De kristne høytider feirer man på den beste måte her på stedet: vi har fått oppleve noe som heter “Menneskevielsens Handling” samt “Barnehandling”. Selv om vi ikke er særlig religiøse mennesker, nærer vi dyp respekt for Kristensamfunnet.

Fjernsyn blir svært lite brukt her på stedet, dermed har man tid til noe annet som kan være like spennende, – fellestur oppe i skogen eller i fjellene, for eksempel. Jammen, naturen her er rosverdig nok! Skog og fjell, ja, usedvanlig vakker natur, en fiskerik fjord og fantastisk luft: et paradisi – særlig om våren og om sommeren. En ekte vestlandsk perle vil vi kalle Hogganvik for!

Det er snart et helt år vi har vært i Norge – på Hogganvik. Og vi fikk et helt nytt liv, for vi var bare mennesker som ønsket å finne en sann mening med livet. Og vi fant det – her, i en vestlandsk perle...

Representantskapet – hjertet i Landsbystiftelsen?

Representantskapet kan sees på som Landsbystiftelsens ”øverste” organ – det gir myndighet til styret til å ta beslutninger innenfor de rammer som representantskapet trekker opp.

Tekst av ASTRID SANDVIK

Astrid Sandvik
Foto: Borgny Berglund

Innenfor Landsbystiftelsen har man lange tradisjoner for at beslutninger skal fattes i fellesskap. Hver landsby har sitt landsbyråd som består av alle de medarbeiderne som velger å være med å bære stedet.

I dette rådet diskuteres saker av viktighet for landsbyen, på samme måte som Representantskapet diskuterer saker som berører hele Landsbystiftelsen i Norge.

Representantskapet har for tiden 22 medlemmer som velges dels blant medarbeiderne i Landsbyen dels blant eksterne, som styremedlemmer og andre som har vist interesse for Landsbyens idégrunnlag og virke. Møtene holdes to ganger pr år.

Min erfaring bygger på tilstedeværelse på 3 møter i Representantskapet, som gjest i kraft av mitt styreverv.

Hva er det så som diskuteres på disse møtene? Mye tid har gått med til de mer formelle sidene av Landsbystiftelsen, som organisasjonsstruktur og pensjonsordning. Dette er viktige saker som berører alle, men ikke veldig inspirerende og livgivende med henblikk på det daglige liv i Landsbyene og de ideer som Landsbyene bygger på. Tilsynelatende. Men hvordan “styre og stell” utføres berører jo dagliglivet så vel som idégrunnlaget gjør det. Hvordan ønsker vi at beslutninger skal tas og hvordan ønsker vi å ta vare på de som etter hvert vil avslutte sin aktive periode som medarbeider? Det er klart at Representant-

skapet må avsette tid til disse diskusjoner og dels gå ned på detaljnivå. Diskusjonen rundt pensjonsordning avdekket at det sannelig også var behov for Landsbystiftelsen å ha en “seniorpolitikk”. Følgelig bestemte Representantskapet at et forslag må utarbeides og presenteres for Representantskapet på et senere møte.

Landsbystiftelsen vedtok for to år siden en ny organisasjonsstruktur. Men hvordan virker den i praksis? Og hvordan praktiseres det “økonomiske fellesskap” på de enkelte steder? Dette er sentrale tema som for tiden opptar Representantskapet.

Nye initiativ som berører fellesskapet, i alle fall økonomisk, hvis de realiseres, tas opp i Representantskapet. På siste møte var “Dalegudbrands Gård” i Gudbrandsdalen tatt opp. Dag Balavoine har fått en henvendelse fra ordføreren i Sør-Fron kommune om Camphill landsbystiftelse ville være interessert i å overta “Dalegudbrands Gård” i hjertet av Gudbrandsdalen. En praktgård, som til og med er nyoppusset! Det var enighet om at dette var et fantastisk tilbud å få, men hva vil Camphill med stedet? Hvordan kan det skapes et økonomisk grunnlag for drift? Spørsmålene var mange. Dette må Representantskapet diskutere og tilslutt ta en beslutning. Men først må det ha et beslutningsgrunnlag. En gruppe vil bli nedsatt av Hovedstyret for å foreta en utredning.

Et annet tema som har vært tatt opp på møtene i det siste er “økonomi”, men da på et generelt plan. I den formen Landsbystiftelsen har valgt å organisere sine virksomheter på er økonomi et meget sentralt tema – det “økonomiske fellesskap” mellom medarbeiderne, som praktiseres i landsbyene, utføres den vanlige måten å tenke økonomi på. Sist høst hadde Christian Egge et innlegg han kalte “Bevegelse mot en ny økonomi” og på vårens møte hadde Irene Nygårdsvik en presentasjon av noen av sine teorier og ideer om økonomi som hun

Fra representantskapsmøtet på Solborg. Foto: Borgny Berglund

Irene Nygårdsvik. Foto: Borgny Berglund

Christian Egge. Foto: Borgny Berglund

kaller "Raushetens økonomi". Begge foredragene var meget inspirerende og oppløftende – tenk at det er noen som virkelig arbeider med å trenge igjen den måten vi i dag styres for ikke å si gjennomsyres av den tradisjonelle økonomitankegangen! Begge har sine bokprosjekter. Christian Egges bok ble publisert denne vinteren mens Irene Nygårdsvik fortsatt arbeider med sin. Begge anbefales på de varmeste. Jeg tror den sterke "uro" vi har opplevd det siste halvåret med opptøyer og demonstrasjoner også gjelder den måten dagens globale økonomi styrer våre liv. Demonstrantene i Madrid gir i alle fall et sterkt uttrykk for dette.

På begge de siste møtene har spørsmålet om Representantskapets plass i dagens Landsbystiftelse blitt tatt opp av enkeltmedlemmer som et spørsmål til forsamlingen i forbindelse med behandlingen av enkelte saker. Det synes for meg som det spørsmålet stadig må reises for å bibeholde bevisstheten om hva Landsbystiftelsens struktur innebærer av personlig ansvar for alle som er involvert. Har Representantskapet den sentrale plass i organisasjonen, som den bør ha, eller blir den skjøvet tilside av dagens krav til stadig større effektivitet? Det er krevende både mentalt og tidsmessig å praktisere en flat struktur – det må villes og pleies kontinuerlig.

Rammen rundt Representantskapsmøtene er nydelige. Alle møtedeltakerne blir tatt imot og innlosjert ved den landsbyen hvor møtet holdes. Innimellom slagene synges det og det hender også at det er (fysisk og tidsmessig) plass til litt eurytmi, noe jeg setter stor pris på.

Det økonomiske fellesskapet i Camphill

Tekst av GERRIT OVERWEG

Det økonomiske fellesskap er et økonomisk samarbeid mellom medarbeiderne i et Camphill-fellesskap. Det har sitt utgangspunkt i pionertiden av Camphill i Skottland, hvor idealismen av grunnleggergruppen bestod

Gerrit Overweg.
Foto: Borgny Berglund

i å sette impulser ut i hverdagen som menneske- og samfunnssynet i antroposofien hadde kommet frem til. For å skape en sunnere atmosfære blant medarbeiderne i samliv og i arbeidsfeltet med omsorgstrengende er det å skille mellom arbeidsinnsats og penger for å dekke de behov en har, en stor hjelp. Å øve den tilliten det trenges for dette, med å fokusere på å hjelpe andre med å få dekket deres behov, vil også, på et friere vis, alt det jeg trenger av økonomiske midler være tilgjengelig.

Denne sosiale grunnholdningen er blitt levd og satt ut i hverdagens praksis siden Camphill's begynnelse på de fleste nye steder som kom til. Den har skapt et solid fundament for at man kan formidle en trygghet til nye deltagere i at det er noe fremtidig i dette, og verd å bruke engasjementet sitt til som alternativ til den vanlige, gjengse måte å forholde seg til økonomien.

Det er utfordrende å stå med hverandre i gjentagende spørsmål om å forholde seg til behov som uventet dukker opp. Samtidig har det vist seg at pengene alltid er der når de trengs, og at det alltid blir noe til overs. Mens faste lønnsavtaler, krav om rettferdig uttelling for arbeidsinnsats og regulerte arbeidsforhold alltid medfører misnøye, ustadighet og mangel på økonomiske midler.

Da det økonomiske fellesskap er sterkt knyttet til holdninger og visjoner i levetilfellesskapet, ja har sitt utgangspunkt i å finne en vei for en sosial fremtid, er det vanskelig for ansatte som ikke har dette perspektiv for sin stilling å finne adgang til og forståelse for bestrebelsen i dette organ.

Fortsetter på side 18

Landsbystiftelsen som organisasjon hvor det økonomiske fellesskap på enestående vis praktiseres, har i tråd med samfunnet for øvrig, for å skape klare forhold for pensjonstiden, innrettet et forvaltningsfond som trer støttende til i den siste fasen av livet, hvor det å gjøre en innsats for andre blir klart mindre.

Også andre fond innenfor det økonomiske fellesskap er blitt dannet, som gjør midler tilgjengelig i situasjoner hvor det trenges mer enn gjennomsnittlig. Det være seg ved utflytting og overgang til en lønnsbasert yrkeskarriere eller i avbrekk fra deltagelse i arbeidet og i friår.

En støtteforening med stedenes økonomiske fellesskap til grunn er blitt registrert, som gjør større utgifter mulig i forbindelse med alternativ/antroposofisk medisinsk behandling og tannlege- regninger av uoverkommelig størrelse.

Enhver økonomisk utfordrende situasjon er et tegn på skjebnesmessige spørsmålsstillinger. Når de kan erkjennes i fellesskap med andre, er hjelpen lettere å mobilisere enn når vi må klare oss selv med de midler vi har i det gitte øyeblikk. Å leve sammen og å dele personlig økonomi er å invitere andre inn i det felt som er uttrykk for en individuell vilje. Hver deltager i fellesarealet må bevisst forholde seg til og si ja til at en kan bli eksponert for uvillete viljesovertramp, men det gir også mulighet til en selverkjennende aktivitet for alle. Pengenes vesen er dypt forbundet med viljesmysteriene i det mellommenneskelige. En aktivitet som etablering av en alternativ økonomi vil fremme innsikt i det skjulte kreftespill i det menneskelige sosiale felt.

Hvordan kan vi skape objektivitet og en forståelig beskrivelse av denne viljesmagien både i levefellesskapet og i det økonomiske fellesskap? Bare ved å beskrive det fenomenologisk og i bilder.

Et krav som mer og mer tvinger seg fram er å gi det en juridisk identitet. Men hvordan skal paragrafene og vedtektene fange inn magien og det usigelige? Samtidig er det nødvendig for å gjøre det mer håndgripelig og forståelig, og for å beskytte det for misforstått forsvar av den individuelle integritet.

Vi må ta nye skritt med utgangspunkt i det momentant opplevde med hverandre.

Hva er det økonomiske fellesskap og hvordan praktiseres det i landsbyene?

Dette var tema på Camphill Landsbystiftelses siste representantskapsmøte på Solborg. Vi fikk høre fra alle landsbyene hvordan de praktiserer det økonomiske fellesskap på sine steder.

Tekst av RIGMOR SKÅLHOLT

Rigmor Skålholt.
Foto: Borgny Berglund

Gerrit Overweg skriver om bakgrunnen for ideene i dette nummeret av Landsbyliv. Kort fortalt så består det økonomiske fellesskap av mennesker som ønsker å sørge for hverandres behov, dele liv og penger, uavhengig av tariff-lønn og posisjon i landsbyene.

Denne ideen inspirerer på ulike måter i landsbyene. Fra et av stedene heter det: «Det økonomiske fellesskap har sine røtter i den sosiale grunnlov som er mye mer enn kun penger og økonomi. Når den er anvendt på en levende måte, kan den være kilden til mye energi, entusiasme, skaperkraft, ansvar og ikke minst en opplevelse av individuell frihet og likeverd mellom mennesker.»

I omgangen med penger er det store muligheter til å øve denne friheten og likeverdet. Flere av landsbyene har månedlige «behovsmøter» for å samtale om hverandres økonomiske behov. Tema for et slikt møte kan også være «den annens ve og vel».

I noen landsbyer lager de årsbudsjett for sine personlige behov. Intensjonen er å få mer oversikt og ansvarlighet overfor eget pengebehov.

En fortalte om en ny variant fra sitt sted: «For det inneværende året prøvet vi noe nytt, ved at hver og en fikk i oppdrag å lage budsjett for en annen gjennom en samtale med han/henne. Oppgaven var å forsøke å se hva den andre ville, hvilke intensjoner han/hun hadde, se gjennom beskjedenheten og hjelpe til å være realistisk. For alle ble dette en ny og god opplevelse av å bli spurt og bli sett. Det ble fine menneskemøter i vårt lille fellesskap.»

En annen skriver: «vi ser på det økonomiske fellesskap som et øvelsesfelt og middel for gjennomføring av ideer. Vi forsøker ikke i første omgang å se på penger på en materialistisk måte, men heller som en utfordring for å kunne realisere enkeltmenneskers ideer og kanskje drømmer.»

I en landsby har de avskaffet denne måten å fordele penger på. Bl.a. skyldtes det at medarbeiderne ikke klarte å komme til enighet om «et felles begrep om individuelle behov». «Brorskapstenkning og en aksept for individuelle behov ble mer og mer vanskelig å realisere og møtene ble oppfattet som meget slitsomme og preget av strid». Nå mottar alle faste medarbeidere en fastsatt månedlig sum. Størrelsen på beløpet er på to nivå. Et nivå for praktikanter og et annet for de medarbeidere som blir lenger enn et år i landsbyen. Nå er det få medarbeidere som kjenner til ideene om det økonomiske fellesskap. Kanskje er tiden moden for å prøve på nytt?

Stort sett er det i alle landsbyene slik at alle faste medarbeidere som bor i landsbyen får utbetalt et månedsbidrag i forhold til sitt personlige budsjett. Praktikanter som kommer for kortere tid får fri kost og losji og lommepenger. Alle landsbyene har et visst antall ansatte som bor utenfor stedene. Disse får, med noen få unntak, utbetalt tariff-lønn i forhold til klokketimer de arbeider i landsbyen.

Den Sosiale Grunnlov er en viktig pillar og fundament for landsbyene i Norge. Dette idealet har vært praktisert siden Vidaråsen startet i 1966. Hittil finnes det minimalt med dokumentasjon om dette spennende og spesielle forsøk på å realisere ideen om brorskap og solidaritet.

Møtet på Solborg ble en vekker for å se med nye øyne på denne radikale ideen som i de fleste landsbyene blir tatt som gitt og selvfølgelig.

Om Downs

Norge er i ferd med å utrydde mennesker med Downs syndrom. 90% av de som får påvist Downs syndrom, tar abort i dag, i følge et oppslag i Aftenposten nylig.

Tekst av ERIK RINGNES

Da mener jeg at vi bør stoppe opp litt... Og reflektere litt over hvilke etiske utfordringer som dette innebærer. Jeg er selvfølgelig for selvbestemt abort, men dette dreier seg om noe mer! Hva innebærer det å fjerne alle mennesker hvor det påvises avvik fra det normale? Det er en stygg historie som vi dermed blir en del av og enda viktigere: vi kan miste oss sjøl i jakten på feilfrie avkom.

Arbeiderpartiet og Frp har forelått å innføre rett til ultralyd i uke 12 av svangerskapet, og det sies blant annet følgende: "Uke 12 er ideell for å se etter tegn på kromosomfeil, som Downs og Trisomi. Dette kan legen vurdere ut fra nakkefold, neseben og lengde på lårben."

I mellomkrigstida var biologer og leger opptatt av raseteorier, Sosialdarwinisme og steriliseringsteknologi. I 1933 ble lov om tvangssterilisering vedtatt av stortinget mot en stemme. Jeg tok kontakt med stortinget for å finne ut hvem som stemte imot. Han var dessverre ikke fra Venstre. Det var Gjert E. Bonde fra Bergen som var representant for Samfundspartiet.

Denne loven, samt ny teknologi, - sørget for å sterilisere 4000 tatere, psykisk syke og kriminelle. Denne måten å tenke fikk som kjent katastrofale følger under siste verdenskrig med utryddingsleire av såkalte "undermennesker". Verden ble sjokkert over masseutryddelsen av jøder, funksjonshemmede og homofile. Men noe av dette tankegodset finnes altså fortsatt, og preges av frykten for avvik og jakten på det perfekte og feilfrie menneske.

Det er lett å se at forfengelighet er en sterk drivkraft hos oss mennesker. Forfengelighet er stort sett en harmløs last, men når forfengeligheten koples opp mot en statlig systematisk jakt på å utrydde mennesker med Downs syndrom – da må noen av oss si fra.

Det er det jeg forsøker nå.

Erik Ringnes. Foto: Bjørn Frode Lovlund

for meg har det vært en berikelse.

Det skal jeg forsøke å forklare, selv om det er vanskelig.

Dette har vært mitt livs viktigste reise. Fra det sjokket og sorgen da han ble født og til i dag hvor jeg er svært takknemlig for at jeg har en slik sønn, som er rikt utstyrt når det gjelder kjærlighetsevner – det kan vi ikke akkurat si om alle som vi møter. Som i det øyeblikket han går inn i rommet gjør noe med oss. Bringer oss nærmere sammen – får fram det gode i oss. I senmiddelalderen ble engler ofte framstilt med skrå øyne og mongoloide trekk. Mange av våre venner har takket for at de har fått møte Tord og sier at det har betydd mye for dem, uten at verken jeg eller de kan forklare helt hvorfor.

Men dette handler grunnleggende sett om våre verdier, og at den teknologiske utviklingen innenfor foster- vannsdiagnostikk må ikke få bestemme hvem som har feil og må fjernes, hvor det blir kort vei over til det

Jeg har en sønn med Downs syndrom som er 22 år gammel, som jeg er veldig glad i. Like glad i ham som i mine to normale døtre. Dere må tro meg på det! Mange tenker på at det å få funksjonshemmede barn bare som en byrde, men

som kalles designbabyer. Hvor det i neste omgang vil handle om kjønn, hårfarge eller intelligens. Fjerne alle fostre som har IQ under 70? – ca 3 % av befolkningen har det.

Dette er en farlig vei som dreier seg om etikk. Hva er etikk?

Etikk handler dypest sett om hva vi synes er riktig og galt. Og alle mennesker er i prinsippet like mye eksperter på det. Slike viktige spørsmål må ikke overlates bare til medisinske eksperter og politikere uten erfaring med hva dette egentlig dreier seg om. Dette handler altså like mye om oss selv som om de som har Downs syndrom eller andre avvik. Det handler om vår humanitet, vår grad av sivilisasjon, vår anstendighet. Ellers kan vi bli en del av en stygg historie som dyrker forakt for det svake, som tar bort det som ikke passer inn i normalen eller bruker økonomiske argumenter i et spørsmål som grunnleggende sett dreier seg om verdier og om oss selv.

Jeg avslutter med lyrikeren Jan Magnus Bruheims ord:

"Hjelpeslaus er den som ikkje har nokon å hjelpe, og vera god mot."

"Den mannen bær tyngste børi som ingen ting har å bera.."

Innlegget ble gitt på Venstres landsmøte i Trondheim i april og dannet grunnlag for en kronikk i HA og Østlendingen. *Red.*

Omsorg. Foto: Borgny Berglund

Barndommens rike

Barndommen er i ferd med å bygges om i Norge. Det kan beskrives i fem akter.

Tekst av NILS CHRISTIE

Nils Christie.
Foto: Borgny Berglund

Første akt: En ny utleieindustri er i ferd med å oppstå: Utleie av livmor. Ta med et befruktet egg til en kvinne i India, få det plantet inn, det skjer under trykk medisinsk kontroll. – en kontroll som fortsetter gjennom hele svangerskapet.

Umiddelbart etter fødselen kan et barn hentes hjem til Norge eller annet rikt land, og utleieren mottar en i hennes verden betydelig leieinntekt. Indiske analytikere anslår at denne industrien, "fertiliteitsindustrien" kalles den, vil være verdt 13 milliarder kroner i 2012. Ett barn i uken kommer hjem til Norge etter opphold i indisk livmor.

Annen akt: En ny småbarntilværelse er skapt: Den organiserte. For øyeblikket går 88,5 prosent av alle norske barn i barnehage. Å si at de går, er forresten galt. Atskillige blant de aller yngste kan ikke gå, lavalderen er 1 år. Og svært mange av de andre får ikke lov til å gå, de biles eller trilles, – vi har alle dårlig tid om morgenen.

Tredje akt: En ny barnehageform er i ferd med å oppstå: Den kveldsåpne. Fra en av disse rapporteres (Aftenposten 7-1-11) at "her blir de lagt og badet akkurat som hjemme. Og så blir de båret sovende ut i bilen når foreldrene henter dem..." Barnehagen er åpen fra fem om morgenen til elleve om kvelden – og merker økt etter-spørsmål etter utvidede åpningstider. 85 prosent av barnehagebarn går i barnehager med avtalt oppholdstid på mer enn 40 timer. Det er et konkurransefortrinn for private barnehager å kunne tilby utvidede åpningstider.

Fjerde akt: Barnehagene forvandles til førskoler. I en ukeplan jeg nylig kom over begynner hver eneste dag med "good morning", sunget på engelsk. Så jobbes det dag etter dag med temaer som sosial kompetanse, hva folk i forskjellige yrker gjør for noe og hva legemsdeler heter. Dyr lages av

plastelina og etterpå forteller de hva de dyrene spiser og hvor de lever. Eller det er dag for besøk på museum. På hvert eneste dagsprogram, unntatt dagen hvor de er på museum, står skrevet: "Ved måltidene later vi som vi er på en fin restaurant og spiser ved bord med levende lys. Vi inspirerer barna til gode samtaler." Dette er for barn på 4-årstrinnet.

Femte akt er ikke ny, den er bare forlenget og gyldig for flere. Skolen. Det tar en betydelig del av livet, det utdanningssystem vi har laget. Den obligatoriske skole krever nå ti år, så følger tre-fire nesten obligatoriske. Om man fullfører, er man tett opptil 20 år gammel før man kommer seg ut av elevrollen. Blir man student, og det blir stadig flere, tar det selvfølgelig mer tid før man blir som vanlig voksen å regne.

Fra befruktet egg i utleid livmor, til barnehage på heltid, og så til skole-elev inntil 20-årsalderen. Barnets århundre, snakket man om en gang. Kanskje man heller skulle snakke om den utskilte barndom. Apartheid ble det kalt i Sør-Afrika. En ordning i harmoni med tidens ånd og arbeidslivets krav.

Gamletiden

Men det tok tid før vi kom så langt. I 1870 kom en omgangsskolelærer til et gårds- og fiskebruk et sted langs kysten i Nord-Norge. Han kom for å lære barna elementær lesing og skriving. Men i et brev til arbeidsgiveren, den lokale biskop, klaget han bittent over at barna ikke møtte til skole og over selv å måtte sove i grisehuset. Men torsken stod stinn i havet da han kom dit. Barn trengtes til rensing av redskap og til å henge fisk til tørking. Ikke skole i en sådan stund. Grisehuset ble valgt for å få ham hurtig videre til neste bygd.

Også i byene trengtes ungdoms arbeid og inntekt. En skolekommisjon fra 1871 foreslo en skoleuke på 24 undervisningstimer for barn under 10 år, 18 for barn mellom 10 og 12, og bare 8 timer for elever over 12 år, – noen av timene for de eldste kunne legges til søndager, skolegangen måtte ikke ødelegge for mye av arbeidstiden.

Men tidene skiftet. Skolen og lærerne kom sterkt tilbake. Hus for lærere og undervisning vokste fram over hele landet. Gradvis ble lærerne blant de mest respekterte i lokalsamfunnene, kanskje dumme i fisking, men

gode i lesing og rask tale. Og så det helt sentrale: Betydningen av barns arbeid er stadig blitt mindre, og skolens betydning tilsvarende større. Hvordan skulle vi ellers fått voksentilværelsen til å fungere?

Identitetstapet

Men som kjent, ikke alle fullfører. Og vi vet litt om hvem disse er. Det er i hovedsak elever som søker yrkesfag. 40-50 prosent av disse fullfører ikke på normert tid, svært mange fullfører aldri.

Det er lett å se de gode hensikter bakom den stadig forlengede skoletid. All ungdom skulle med. Utdanningen sto som veien ut av klassesamfunnet. Arbeiderungdom skulle få samme gode begynnelse på livet som ungdom født til velstand og antatt visdom. Det krevde en base med teori for alle, og derved også muligheter for alle til å velge teoretisk videreutdanning om de så måtte ønske.

Men tanken hadde sine omkostninger. Først og fremst i frafallet. Ungdom med dårligere hjelpepersonell enn andre; i familier, i venner, i rollemodeller – slik ungdom taper i løpet. Tapte gjorde de før også, klassemessig. Men det var et kollektivt tap. Skoletapet er et personlig tap, ofte fulgt av skam. Det er din egen skyld. Det er du som ikke duger. Den rettfærdige harme over kollektiv urett blir forvandlet til taperens resignasjon, eller kanskje til spontant raseri. Identiteten som ung arbeider, kanskje politisk skolert aktivist sammen med likesinnede, blir skiftet ut med identiteten som taper, – på ny med mulighet for å søke sammen med likesinnede. For noen ble konsumkulturen veien ut. De rette klær, den elegante stil. Så var man da noe.

Det forkastelige arbeid

En annen type tap: Alle, ikke bare de klassemessige utvalgte, skulle med på stormløpet mot toppene. Men dette betydde samtidig en understreking av at det var noe uønsket der nederst; noe arbeid, noen jobber av mindre verdi, noe å redde fra. I oppgraderingen av arbeiderklasseungdom til å bli høyt utdannede, lå samtidig en nedgradering av typer arbeid denne ungdom ellers ville havnet i.

Og hva kan gjøres?

Innlegget sto i Klasseklampen, 12. april 2011. Red.

Fokus på Stiftelsen Granly

I denne utgaven velger vi å fokusere på Stiftelsen Granly. I dag er daglig leder Maria Bjune, som også er formann av Camphill Landsbystiftelsens hovedstyre.

Dette var den første sosialterapeutiske virksomhet i Norge, etablert allerede før krigen, og som vi leser her, lever noen av de første barna fortsatt der. Vi får også et

innblikk i livet, og til sist presenterer vi et møte med noen av de unge praktikanter.

Red.

Velkommen til Granly. Foto: Borgny Berglund

Granly Stiftelse på Kapp

Granly Stiftelse på Kapp i Østre Toten kommune er et hjem for voksne utviklingshemmede. Kapp ligger på vestsiden av Mjøsa 120 km nord for Oslo.

Informasjonen er hentet fra www.granly-stiftelse.no *Red*

Grunnlaget for arbeidet er Rudolf Steiners åndsvitenskap. Dette innebærer et helheltig syn på mennesket og verden og deres gjensidige forhold. Mennesket oppfatter vi som et tredelt vesen, bestående av legeme, sjel og ånd. Legemlige og sjelelige handikap kan stå i veien for at menneskets åndskjerne, jeget, kan komme til uttrykk. Men menneskets innerste kjerne, jeget, er friskt. Denne kjernen prøver vi å nå frem til i våre daglige gjøremål. Bolig og arbeidslivet omfattes også av medisinsk omsorg som bygger på det antroposofiske menneskesyn. Terapier og kunstneriske aktiviteter er en viktig del av tilbudet.

Livet i boligene og på arbeidsplassen, dags- og ukerytmer utgjør en trygg ramme rundt livet. Årløpsfestene følger de kristne høytider.

Granly forsøker å skape et rom for både beskyttelse og utvikling for mennesker som lever på jorden under særlige betingelser. Granly Stiftelse er det eldste helsepedagogiske hjem i Norge. Solveig Nagell Hellstrøm (f.1902) kjøpte i 1938 en villa hvor hun begynte arbeidet med 3 handikappede barn. Hun hadde tatt utdanning som kunstner og helsepedagog i Sveits og Tyskland. Etter praksis ved helsepedagogiske steder på Island og i Sverige, besluttet hun å begynne et arbeid i Norge med åndssvake barn, som det het den gang.

Solveig Nagell hadde en sterk overbevisning om at selv de mest tilbakestående barn hadde utviklingsmuligheter. Med kunnskap, interesse og fantasi, gav hun en etterhvert voksende flokk med barn opplæring og næring for hode, hjerte og hånd.

Veggmaleri av Turid Nøkleberg Schjønby. Foto: Borgny Berglund.

Det var lite penger. De første 12 år drev hun uten offentlig støtte. Barna strømmet til fra hele Norge, og virksomheten vokste.

Fortsetter på side 22

Tre generasjoner etter Solveig Nagell: Niese, datter og barnebarn. Niesen Kristin har arbeidet på Granly og hennes datter Aina er nå medarbeider. Foto: Borgny Berglund.

Utbygging, utvidelse og drift skjedde gjennom gaver fra privatpersoner. Fra 1950 ble det inngått avtale med sosialdepartementet som støttet arbeidet med kr. 10,- pr. dag.

På det meste bodde 37 psykisk utviklingshemmede barn på Granly. Med sterk pionerånd og offerkraft drev Solveig Nagell Hellstrøm gjennom de første 21 år.

Noen av barna som kom til Solveig Nagell Hellstrøms hjem i 1940-årene bor fremdeles på Granly. Gjennom mange år har de utviklet evner og ferdigheter som ikke var vanlig i den tidens omsorg.

Granly har gjennomgått flere offentlige sosiale reformer. Vi har ikke passet inn i reformtankene, og vi

Fra vevstuen. Foto: Borgny Berglund.

Daglig leder, Maria Bjune. Foto: Borgny Berglund

har gått "motstrøms". Særlig truet ansvarsreformen (HVPU-reformen) på slutten av 1980-tallet med nedleggelse av stedet.

Granly overlevde, og etablerte et tilbud som tar vare på individuelle behov og fellesskapet.

Alle har dagtilbud på stedet. De forskjellige aktiviteter og verksteder er spesielt tilrettelagt for beboerne.

I tillegg gis det også arbeidstilbud til brukere som bor i kommunale boliger.

Det legges vekt på at våre produkter skal være av god kvalitet. Det benyttes hovedsaklig naturlige råstoffer og materialer. Det er viktig at arbeidstakerne opplever arbeidsprosessen – at det er noe som vokser fram i vår omgang med råstoffet. Vi vektlegger det håndverksmessige og form og farge.

Lise Letterud plukker roseblader til te. Foto: Borgny Berglund.

Samarbeid om vedkløyving. Foto: Borgny Berglund.

Vevstuen benytter ull, bomull, og lin som råstoff. Det veves stoffer som forvandles til duker, håndklær, gardiner, kosedyr og klær.

Kurvverkstedet lager kurver i forskjellige størrelser og fasonger – ofte på bestilling.

I gartneriet dyrkes krydderurter og sommerblomster. Vi har et drivhus og lager alle våre utplantningsplanter selv. Disse plantes på friland og stelles og høstes under vekstsesongen. Urtenes tørkes og gir arbeid i vinterhalvåret da det pakkes te- og krydderblandinger og lages salver. Gartneriet drives økologisk.

I løpet av året veksler arbeidsaktivitetene med safting, sylting, lysstøping, vedkløyving, snekring.

Marie Jeanne Ulrichsen har bidratt sterkt til den kunstneriske tradisjon på Granly. Hun var pedagogisk leder i tiden 1959 – 1981 og er fortsatt aktiv. Foto: Borgny Berglund.

Kunst og kultur har gjennom hele Granly's historie en sentral plass. Det er viktig for oss at beboerne næres av gode opplevelser knyttet til musikk og teater enten som aktive utøvere eller som tilhørere / tilskuere. Musikk har lange tradisjoner og dype røtter på Granly, og mange av beboerne spiller selv et instrument. Vi har eget lyreorkester som spiller til søndagssamlinger og ved høytidsfeiringer. Flere av beboerne har individuell musikkundervisning, og som fritidstilbud er det orkesterøvelser. Ofte arrangeres det også konserter på stedet.

Granlys dramagruppe er også kontinuerlig i gang med nye prosjekter, og våre årstidsfester blir ofte rammen rundt oppsetningen. Mange av beboerne er aktive i gruppen, og i årenes løp har vi satt opp mange større forestillinger som f.eks. Peer Gynt, Haugtussa og Tryllefløyten.

Det å være aktiv innenfor kunst- og kulturaktiviteter handler også for beboerne om å våge å tøye sine egne grenser. Både i maling, musikk og drama opplever vi stadig at beboerne overrasker både seg selv og andre med sin kreativitet, og gjør positive framskritt. De gjør erfaringer på et sjelleg plan som igjen er nyttig for å stå bedre rustet i dagliglivets oppgaver.

Mange faktorer bidrar til både god helse og trivsel. På Granly vektlegger vi følgende: Sunn ernaring (fortrinnsvis biologisk-dynamisk og økologisk), leve livet rytmisk både i forhold til døgn- og ukerytme og årsløpet, gå daglige turer, utøve kunstneriske og håndverksmessige aktiviteter og - sist men ikke minst - omgås hverandre med gjensidig respekt og aktelse.

Utover disse mer generelle helsefremmende tiltak gis det medisinsk og kunstterapeutisk behandling basert på antroposofisk medisin. Beboerne får helseeurytmi (bevegelseterapi), oljebad etter Junge-metoden og maleterapi. Det er regelmessig legeetter-syn. Det anvendes både skolemedisin og antroposofisk medisin.

Granly Stiftelse består i dag av 5 enkeltstående boenheter og en hybel som tilsammen huser 26 beboere. Beboerne disponerer hver sin leilighet med kokemuligheter og bad, tilstøtende fellesareale med dagligstue og kjøkken. I praksis viser det seg at fellesrommene blir mye benyttet, og at beboerne setter stor pris på det sosiale fellesskapet. Boligene er organisert som bokollektiv. Det lages mat i hver bolig. Kostholdet er vesentlig for helse og trivsel.

Så vidt det er mulig brukes økologiske råvarer i vår matlaging.

Morten Hønsen og Joan Petersen i kreativ aktivitet. Foto: Florian Ritter.

De fleste beboere har en "hjemmedag" i uka. Da skal leiligheten vaskes og ryddes, og de får gjerne hjelp til på kjøkkenet med matlaging. Beboerne kjenner hverandre godt. Noen av de eldste har bodd sammen i over 60 år.

Sosialt fellesskap. Foto: Borgny Berglund.

Trebladet hjertekløver på Solveigs hus

Rønnaug, Lorentz og Knut Ivar representerer mye av det som er Granlys historie og gode tradisjoner.

Tekst av RIGMOR SKÅLHOLT
Foto BORGNY BERGLUND

Rønnaug er den eldste på Granly, født samme år som Solveig Nagell Hellstrøm begynte med et tilbud for «åndssvake» barn i 1938 på Toten. Rønnaug forteller gjerne at hun kommer fra Lillehammer, - selv om hun kom til Toten og Solveig allerede i 1942.

Lorentz er 64 år. Han kom også som barn til Solveigs barnehjem. Knut Ivar flyttet på sine eldre dager til Solveigs hus. Han har i flere år kommet til Granly på dagtid og hjulpet til i urteverkstedet. Han er av de heldige som får bo på Solveigs hus. Mange ønsker seg dit når de blir gamle. Også medarbeidere som fascineres av dette vakre, fargeglade og lyse huset.

Trekløveret har vært aktive personligheter. Rønnaug og Lorentz har løpt og lekt på Granly. De har vært aktive kulturarbeidere og håndverkere. Jeg ble spurt av en journalist i Oppland Arbeiderblad hvorfor beboerne på Granly blir så gamle. På dette svarte jeg at de har hatt godt stell, levd sunt og ikke minst hatt et rikt kulturliv. De har selv vært utøvende innen musikk, teater, eurytmi, maling m.m.

Nå sitter de i hver sin rullestol. Når været og dagsformen tillater det, blir de trillet ut og møter kjentfolk og lukter på stemningen på tunet.

Alle tre er født med et ekstra kromosom. Den gang fantes det ikke ultralyd og abort.

Rønnaug, Lorentz og Knut Ivar har med dette ekstra kromosom gitt rikelig ekstra-hjelp til alle som har hatt gleden av å være deres hjelpere. Nå sitter de og er, og sprer og skaper rikelig med kjærlighetssubstans.

Trekløveret.

Solveigs Hus.

Per med ballen

Tekst av RIGMOR SKÅLHOLT
Foto BORGNY BERGLUND

De som kommer på besøk på Granly møter oftest først Per på tunet. Den lille ballen kaster han taktfast i været og like sikkert tar han den imot. Dette lille, perfekte, runde kosmos har han i sin hule hånd. Blikket hans når langt og ser mye, - kanskje til verdens ende? Og han hører gresset gro. Om vinteren måker han bort snøen foran Bøketun hvor han bor.

Kanskje for å høre gresset bedre? Gåtefullt er det i alle fall, - og jeg undres. Ja, undres.

Fredsarbeiderne på Granly

De siste 12 årene har Granly Stiftelse knyttet til seg tyske ungdommer som har kommet til oss gjennom organisasjonen Aktion Sühnezeichen. På norsk er organisasjonens navn oversatt til Aksjon Soningstegn Fredstjeneste (ASF).

Tekst og foto ERIC LILLEJORDET

Bakgrunnen til organisasjonen finner vi som en følge av 2. verdenskrig, da det i etterkant av krigen følte et behov i Den Tyske Evangeliske Kirke for å påta seg et skyldansvar for de krigsforbrytelsene Tyskland utførte i årene 1939-1945.

ASF har nå i mer enn 50 år arbeidet praktisk og målrettet for varig fred og forsoning med de landene Tyskland okkuperte under krigen. Politisk jobber organisasjonen i dag hovedsakelig i kampen mot høyreekstremisme. En vel så viktig metode for å komme til forsoning er alle tyske ungdommene som i årenes løp har jobbet frivillig i foreninger og institusjoner i Europa og USA. Det er vel kanskje alle disse menneskemøtene og vennskapsbåndene som er knyttet som er viktige i forsoningens ånd.

Fredstjenestens hovedfokus har vært å jobbe sosialt med mennesker som nazitidens Tyskland så på som mindreverdige og uproduktive, og derfor kun var en belastning og byrde for samfunnet. Dette er grupper som eldre, utviklingshemmede, funksjonshemmede, alkoholikere, narkomane og hjemløse.

Forsoningen har vært og er fortsatt en prosess, og det har vært dype sår som skal pleies, men alle disse unike menneskemøtene i årenes løp har helt sikkert gitt gode bidrag til at denne prosessen har vært litt mindre smertefull.

Vi på Granly er svært glade for alle de fantastiske ungdommene som har kommet hit for å gi oss et frivillig år av sitt liv. De er alle unike mennesker, som med sin motivasjon og ungdomlig friskhet har bidratt til mye godhet og glede for beboere og ansatte.

Valerie og Florian.

Jeg har tatt en prat med Valerie og Florian som snart har vært 1 år på Granly, og som i september skal avløses av to nye fredsarbeidere.

– Hva er årsaken til at dere vil bruke et år som frivillig arbeider i Norge?

– Det er kanskje ikke så mye idealisme som ligger bak dette valget, men det er en fin mulighet til å oppleve noe som er annerledes, komme til et annet land, lære språk, treffe mennesker, og forhåpentligvis modnes litt mer og tenke over hva man skal gjøre videre i livet.

For Florian er det også viktig at denne tjenesten er godkjent som siviltjeneste i Tyskland.

– Hvorfor ble det Granly som ble deres tjenestested?

– Det er egentlig ganske tilfeldig. Vi kan ikke selv velge tjenestested, men vi kan ønske oss tjenesteland. Jeg hadde et ønske om å komme til Norge, sier Valerie mens Florian uttrykte ønske om å være frivillig i USA. Der var det ingen ledige plasser så jeg kom til Norge. Men det har vært fantastisk fint.

– Hvordan er dere blitt mottatt på Granly?

– Vi har fått en varm og fin mottagelse. Vi ble fort inkludert, ble kjent med folk og fikk oppgaver vi skulle fylle.

– Ja, hva slags oppgaver er dette?

– Vår oppgave er ikke å fylle en stilling, men vi går "oppå" og utfyller. Det vil si hjelper til der det er behov, og er en del knyttet opp til beboernes fritidsaktiviteter. Det er aktiviteter som kor, svømming, riding og turer. Vi har en slags støttekontakttrolle.

Det er viktig å nevne at vi i dag er 15 frivillige på forskjellige steder i Norge, og at vi har seminarer der vi treffes og jobber med spørsmål relatert til ASF`verdier. Siden vi er på Granly har vi også hatt gleden av å delta på praktikantseminarene i Camphill's regi.

Vi ble smertelig påminnet den 22/7 i Oslo og på Utøya at ASF dessverre fortsatt har en viktig funksjon ved sitt arbeid for et inkluderende og mangfoldig samfunn. Det var et pust fra krigens ideologi, og viser at kampen ikke er over. Vi har alle et ansvar for å stå opp mot disse destruktive kreftene og vise styrke gjennom samhold, åpenhet, mangfold og demokrati. Vårt verdisyn er verdt å kjempe for – men med fredelige midler!

– Valerie og Florian – tusen takk for praten, og for året dere har gitt oss på Granly. Og lykke til videre i livet.

Valerie sammen med Jan.

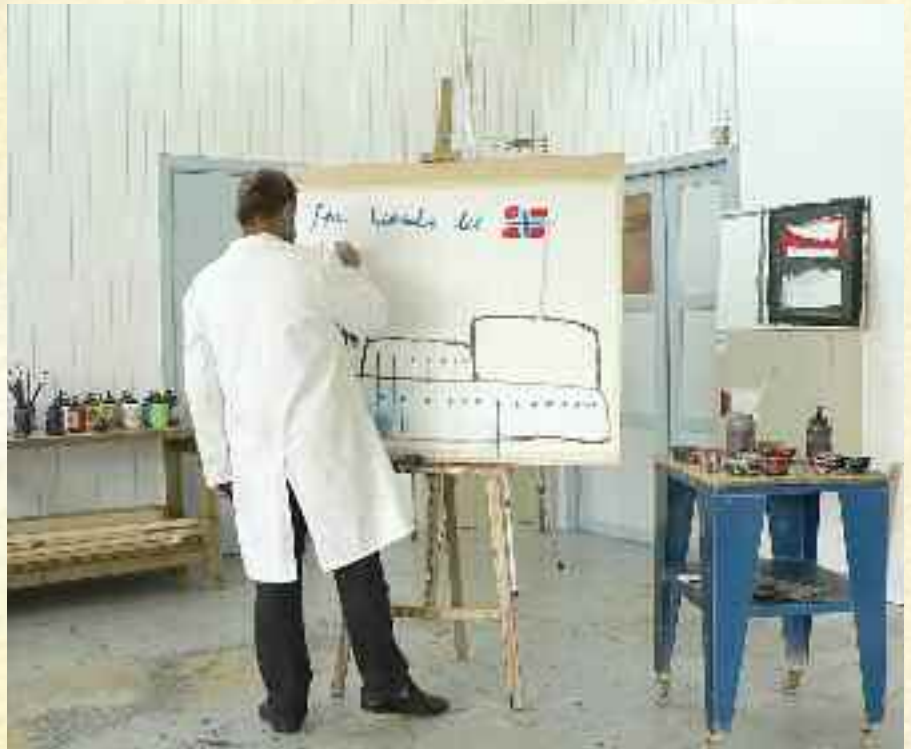
Malerverkstedet på Vidaråsen

Når jeg kommer til malerverkstedet, er Arnkjell, David og Tore i full gang med hvert sitt bilde. Arnkjell spør om jeg skal skrive om verkstedet, og jeg må tilstå ja. Men stemningen faller tilbake til det stille, og hver fortsetter med sitt.

Tekst og foto JAN BANG

De tar noen penselstrøk, vurderer, tenker, velger en ny farge. Hannes rusler stille omkring, ser på bildene som vokser frem, utveksler her og der noen ord. Arnkjell maler portrett, en kvinne stirrer ut fra arket. Han forteller meg at dette er en studie i svart og hvitt, kvinnen vet han ikke hvem er.

David maler store geometriske bilder, med sterke rød og svarte rammer. Så bytter han arket og maler et stort rødt kors. Jeg prøver å gjøre meg usynlig, jeg vil ikke ødelegge stemningen. Jeg føler at det som Hannes kaller det magiske oppstår. Arnkjell er uforstyrret, legger på

Tore maler Danskebåten

farve, tar noen skritt tilbake og vurderer. Her går det i svart og rødt.

David vasker pensler, går tungt frem og tilbake til vasken. Tore bytter til nytt papir, et skip stiger frem på det store hvite arket. Dette er det fjerde skip i en serie han holder på med. Det er varmt, kubjeller fra beitende dyr høres utenfor vinduet.

Det snakkes i dempete toner mellom Arnkjell og Hannes. Tore maler seg selv på dekket av danskebåten, han står og ser ut over havet han ennå ikke har malt. David fyller inn det siste åpne feltet på bildet, en dyp grønn mot den varme røde.

Jeg hadde kommet med mål å intervju kunstnerne, men istedenfor satt jeg stille og observerte et maleverksted i gang. Jeg så kunststykker vokse frem, jeg så utvikling av ideer, farver og motiver. Da jeg gikk, var det med dyp takknemlighet for å ha fått lov til å være tilstede da kreativiteten spiret.

David legger på farve

Mikaelstid

Naturen er levende, og naturens elementer: jord – vann – luft – varme, er mer enn bare fysiske substanser. De er hjemsteder for elementarånder som skaper form, bevegelse og liv – alt hva vi kan forbinde med naturen som et levende rike.

Tekst av SVEIN BERGLUND

Svein Berglund
Foto: Borgny Berglund

Vi finner glede i vårens budskap hvor naturen våkner til liv. Vekst og frodighet vokser mot sommeren og gir oss glede etter vinterens mørke og kulde. Vårens åndelige, spirende liv kjenner vi innenfor huden.

Lengsler og stemninger hører til denne årstiden.

Hvor annerledes taler høsten til oss! Forbinder vi oss bare med naturens gang, med de visnende blader og det hendøende liv, kan høsten bli noe trist. Vemodet følger så å si de fallende blader ned mot jorden.

Men kanskje har alle årstider et budskap som kan vekke en ærbødighet i oss for naturens mysterium - som vi aldri kan fatte helt og fullt? Jan-Magnus Bruheim har sagt dette så fint i sitt dikt:

DEN GODE TID

Det er den gode tid
da korn blir skjært
og mødrar mognar
under haustsol
da alt som lever kjem deg ved
og blir deg kjær.

Så fylt av fred
kan livet møte hausten
i lo og lade.
Nå opnar seg hugen
audmjukt og stilt
og skjelv
med si hjartegrøde.

Foto: Borgny Berglund.

Bruheims ord er en hjelp til å se en annen side av høsttiden – “den gode tid”. Kanskje trenger vi denne ydmykhet han uttrykker, for å sette pris på høsten og for å ta opp det budskap som bare høsten kan gi oss: Følg ikke naturens vei mot døden, men våkne opp og skap i deg muligheter for et åndelig liv og en sosial virksomhet. Høsten kan nettopp være tiden for å pleie de menneskelige verdier og gi ny næring til håp for fremtiden.

Sentralt i det religiøse liv sto en gang erkeengelen Mikael. Mikaeli – den 29. september – var tiden da kirken og menneskene vendte sitt blikk mot dette englevesen. Han var inspiratoren og den som ga kraft til St Georg som kjemper mot Dragen som spyr ild og død. Men han var også det vesen som etter vår død veier sjelenes handlinger på jorden i Kristi nærhet.

I Kinsarviks gamle kirke taler dette veggmaleri tydelig om dette. (Se også artikkelen “Tidens ånd” i Landsbyliv nr 24).

Rudolf Steiners beskrivelse av årsløpets åndelige side kan være en hjelp til å komme nærmere høstens budskap og hva dette kan bety for oss. Se bl.a. Steiner: “Årsløpet som

jordens åndedrett” og “Medopplevelse av årsløpet”:

”Den vårlige, voksende plante har det åndelige liv inne i seg, der er det åndelige og det fysisk-synlige blandet til en slags enhet. Men hos den visnende plante frigjøres det åndelige. Der har vi det usynlige, oversanselige av planten og den sammenfallende materie hver for seg. Høsten skiller det åndelige fra det fysisk-materielle.

Det åndelige liv på jorden henger sammen med det synkende fysiske liv. Når vi våkent tenker, går alltid noe av den fysiske substans i nervene til grunne. Når tanker og ideer lyser opp i sjelen, da er dette beslektet med det som stiger frem i naturen, når bladene gulner og plantene visner. For det åndelige i mennesket er i slekt med det åndelige i naturen.

Hvis vi når frem til en slik erkjennelse, da oppstår en impuls som styrker viljen og viser mennesket at viljeslivet må gjennomtrennes av ånd. Den som virkelig kan gjennomtrenge sin vilje med det åndelige, blir en Mikael kampfelle på jorden.”

Fortsetter på side 28

Vi lever i en tid hvor det er viktig å være våken. Å skape fred er en kamp mot skyggene i oss selv og mot det onde omkring oss — hendelsene den 22. juli i år bekrefter dette. Vi trenger inspirasjon og mot til å verne våre idealer og for å yte omsorg og hjelp for dem som behøver dette.

Denne åndelige kvalitet fornemmer vi i Nordahl Griegs dikt til ungdommen. (Han ble skutt ned i et engelsk kampfly over Berlin i 1943, hvor han deltok som journalist).

Kringsatt av fiender,
gå inn i din tid!
Under en blodig storm –
vi deg til strid!

Kanskje du spør i angst,
udekket, åpen:
Hva skal jeg kjempe med
hva er mitt våpen?

Relieff fra 12. - 13. årh., Italia. Foto: Borgny Berglund

Her er ditt vern mot vold,
her er ditt sverd:
Troen på livet vårt,
menneskets verd.

For all vår fremtids skyld,
søk det og dyrk det,
Dø om du må, men:
øk det og styrk det

EURYTMI

Espen Tharaldsen om eurhythmi

Tatt fra boken "Hverdagens Forvandling" av Espen Tharaldsen, utgitt av Antropos 2010.

Eurhythmi er ikke noen hvilken som helst dans, det er en synliggjører av språket. Det var Steiner selv som utviklet eurhythmien, og da han valgte språket – det talte språket – som utgangspunkt for kunstarten, så var det fordi det både rommer et musikalsk og et plastisk element. Denne dobbeltheten gjør at språklydene, når de bolttrer seg i luften, er de mest differensierte og kompliserte av alle menneskelige bevegelser. Og Steiners ide var nå å la dette få komme tilsyne som en egen kunstart.

Lyd, mening..., den slags er vi vant til å forbinde med språk, men Steiner fokuserer altså ikke først og fremst på lyden eller meningen, men på bevegelsen, og overfører dermed språkets lydmonstre til stumme, men synlige bevegelser.

Slik er eurhythmien et ekte barn av antroposofien. Den er en synliggjører av det usynlige. Dette er også forklaringen på at personene fremstår såpass anonymt. Det er jo språket og hvordan det kommer til syne gjennom bevegelsene, det kommer an på. Personene som utfører dette spiller en lignende rolle i en eurhythmiforestilling som instrumentene gjør det

under en konsert. Når musikken skal oppleves, er det jo ikke instrumentene man fokuserer på, selv om de både kan være interessante og vakre i seg selv.

"Hverdagens Forvandling"
av Espen Tharaldsen kan bestilles
fra Antropos Bokhandel
Josefines gate 12
0351 OSLO
Tel: 22 46 03 74

Boken vil bli anmeldt i neste utgave av Landsbyliv.

Red.

Hva skaper fruktbar jord?

Høyskolelektor i økologisk landbruk Thomas Cottis og Seniorforsker ved Bioforsk Arne Grønlund legger frem 13 krav som må stilles for at fremtidig landbruk skal bli økologisk bærekraftig. Her tas klimaproblematikken opp sammen med et bredt spekter av forhold.

Tekst av DAG HAUFFEN

Dag Hauffen
Foto: Privat

Kravene kan tjene som et interessant utgangspunkt for debatt. Men det er verdt å ha for øye hvem det er som har satt dem frem. Andre kan ha en annen forståelse av ord som forfatterne bruker enn det de selv ser for seg.

Her kan vi bare ta utgangspunkt i det første og det siste punktet som Cottis og Grønlund tar opp. I det første stiller forfatterne krav om balansert gjødsling. Dette er av ubestridelig verdi. Men hva er balansert gjødsling og hva slags gjødsel har de i tankene? Mener forfatterne også kunstgjødsel, og i så fall hva slags kunstgjødsel?

Siste punkt inneholder en fordring om forbedring av landbruket gjennom forskningsbasert kunnskap. Også dette er av ubestridelig verdi.

Men viktigere, som brukere av jord må vi ikke glemme erfaringsbasert kunnskap. Spørsmål rundt bruk av kunstgjødsel har jeg levd med siden begynnelsen av 1950-årene. Da var jeg 12 år. Min far Christian Hauffen var gårdbruker på Oldernes gård i Snåsa. På denne tiden sluttet han å bruke kunstgjødsel og la i stedet om driften av gården til biologisk dynamisk jordbruk. I sin teoretiske bakgrunn hadde han studier i organisk kjemi fra Praha i Tsjekkoslovakia, noe han fulgte opp ved å ta doktorgrad i emnet. Deretter medvirket han i forskning for utvikling av veterinærmedisin i Dornach i Sveits. Her sto han i direkte kontakt med opphavsmannen til det biologisk dynamiske jordbruket, dr. Rudolf Steiner.

Far var spesielt opptatt av forutsetningene for humusdannelse. Slik var han alt i 1950-årene godt rustet til å ta opp debatter om vedtatte sannheter i det konvensjonelle landbruket. For meg som ungdom var dette veldig interessant å følge med på. Nå har det imidlertid gått rundt 60 år siden jeg opplevde de første diskusjonene om hvorvidt kunstgjødsel var skadelig for jordas fruktbarhet. Siden da har virkeligheten for lengst gitt oss en erfaring som inneholder svaret.

Men forskere som Arne Grønlund, seniorforsker Alhaji Jeng og professor Bal Ram Sing sier i en nylig publisert artikkel at kunstgjødselen er bra for jordas fruktbarhet: «Det er derfor uforståelig for oss at landbrukseksperter kan mene at fornuftig bruk av kunstgjødsel, for å tilføre næringsstoff er til jorda, kan føre til mindre fruktbarhet i jorda.» Bønder som har vært dyktige i sitt konvensjonelle jordbruk i Norge og i fruktbare landbruksområder ellers i Europa, har i mange årtier hatt tid til å gjennomføre det de har ansett som en fornuftig bruk av kunstgjødsel. Etter Grønlunds forskertenkning burde denne jorda ha blitt mer fruktbar enn den var før kunstgjødsla kom i bruk.

Et bevis på at en forbedring har funnet sted måtte vise seg i at slik drevet jord har fått økt innhold av karbon i form av vel omdannede humuskomplekser gjennomvevd av et mangfold av humusoppbyggende organismer. Men med Europas konvensjonelt sett veldrevne kulturjord har det omvendte skjedd. I stedet for en økning av innholdet av levende humus har det blitt en katastrofal minskning.

Jeg forutsetter enighet om at et bærekraftig landbruk må øke jordas fuktbarhet. Dette vil si den levende matjordas evne til å forsørge kulturplantene med det de behøver for en tilfredsstillende utvikling. Vi mener ikke noe i retning av et dødt vekstmedium som plantene bare kan forankre røttene i, og hvor næringsforsørgingen sikres gjennom direkte tilførsel av vannløselige plantenæringsstoffer fra mineralgjødsel.

Skulle forståelsen av fruktbarhet ha det minste islett av slik tenkning vil også steinullmatter beviselig være fruktbare. Hva er bevis for at jordbruksjord er fruktbar?

Fortsetter på side 30

Håndlaget fruktbar jord. Foto: Jan Bang

Vil Cottis og Grønlund anerkjenne at ei jord er fruktbar når den i ett eller flere år har god evne til å gi en brukbar avling uten ny tilførelse av næringsstoffer?

Dette kan jord på gårdsbruk som gjennom årtier ikke har hatt nevneverdig tilførelse av næringsstoffer fra utenfor gården, men som i like lang tid har hatt godt vekstskifte og god håndtering av avfallsmaterialet, drevet etter biologisk dynamisk metode.

Hva om vi sammenligner dette med den kunstgjødslete jordas evne til å frembringe en rimelig god avling uten årlige tilførsler av plantenæring? Skulle ikke alarmklokkene i det konvensjonelle jordbruket ringe, i det minste når man oppdager at man må øke, og ikke minske, bruken av kunstgjødsel for å opprettholde samme avlingsnivået som tidligere? Den humusnedbrytende virkningen av gjødsel skriver seg først og fremst fra andelen av lett vannløselige nitrogenforbindelser. Også organiske gjødselstoffer i feil form og til feil tid kan virke skadelig. Men nitrogenholdig mineralgjødsel vil i denne sammenhengen prinsipielt virke nedbrytende på de humusdannende prosessene. De humusoppbyggende

Foto: Borgny Berglund

organismene trives ikke med nitrater i denne formen.

Stikk i strid med Grønlunds oppfatninger må vi se for oss at det utgjør en vesentlig forskjell om jorda får tilført nitrogenholdig organisk materiale med utgangspunkt i jordorganismenes egen evne til å fiksere nitrogen fra luften eller om vi tilfører nitrater på kunstig vis ved at vi henter dem fra industrielle prosesser. Bilder kan lede tankene inn på sammenhenger som muliggjør forståelse. Da ser vi det levende sjiktet av humusholdig materiale som

kloden vår overalt omgir seg med, som moder jords fruktbarhetsorgan.

Det er betagende at det uoverskuelige mangfold av levedesener som ei levende matjord inneholder, også kalt edafon, samordner livsprosessene på en slik måte at humus stadig nydannes og opprettholder jordas evne til stadig på ny å la planter vokse.

Artikkelen sto i Nationen 9. juni 2011. *Red.*

Kaster vi for mye mat?

Tatt fra hjemmesiden
www.nhomatogdrikke.no

Hver nordmann kaster hver uke mer enn en kilo matvarer som egentlig kunne vært spist. På årsbasis utgjør det totalt over 300 000 tonn spiselig og god mat. ForMat-prosjektet arbeider for å få det norske samfunnet til å begrense mengden spiselig matavfall, sier Halfdan Olafsson, direktør i NHO mat og drikke.

Bakerverer, frukt og grønnsaker er de matvarene vi kaster mest av. Dette kommer frem i en ny rapport fra Østfoldforskning, som har kartlagt nyttbart matavfall i Norge.

– Vi oppfordrer forbrukere til å planlegge matvareinnkjøpene sine og til å beregne mengden i tilberedningen av mat bedre, sier Olafsson.

Foto: Scanstockphoto

En annen årsak til at mye fullgodmat går i søppelbøtten, er at datostemplingen vi har i Norge i dag kan virke misvisende og forvirrende når det gjelder hvor lenge produktet faktisk er holdbart og spiselig.

– Vi er ikke trygge nok på vår egen dømmekraft, og tror ofte at maten er dårlig, mens den i lang tid vil være både sunn og god, bare den er oppbevart riktig, sier han.

Redebeboere og redeflyktinger

Fra Broder Dyr av Karl König

Oversatt av SIGRUN BALAVOINE

Foto BORGNY BERGLUND

Sigrun Balavoine

De som bedre har tilpasset seg jordelivet, de som har innordnet seg jordelementet kan vi kalle "redeflyktinger". Derimot kan vi kalle de som er forblitt et mer kosmisk dyr for "redebeboere"; de trekker seg tilbake fra jorden og vil først forbinde seg med den etter at fjærdrakten har utviklet seg.

Fjærkledningen er lik en kåpe, som fuglene, etter at de er klekket ut, litt etter litt får kastet over seg. Fjærene oppstår utenfra, fra omkretsen. Derfor sier også Rudolf Steiner meget tydelig: "En fuglefjær kan bare oppstå ved de kreftene som kommer fra verdensrommet og virker ned på jorden og deltar i tilblivelsen av fuglefjærene. De er sterkere enn de som kommer fra jorden. Det som er roten for fjærene, det man kan kalle fjærskafte, det baserer seg riktignok på visse krefter som kommer fra jorden, men det er krefter som virker fra verdensrommet som binder sammen dette, som setter fjærene på skafte og som konstituerer fuglenes ytre fjærkledning." (1).

Disse kosmiske skapelseskreftene, som kaster fjærkledningen over den blivende fuglen, stammer fra det samme området som fuglevesenet aldri helt har løst seg fra. For det kan ikke ha vært slik at fugleslekten en gang hevet seg fra jorden opp i luftkretsen; utviklet seg fra primitive krypdyr og gjennom utallige år vokst til fugler, og at de hadde lært å heve seg opp i luften. En slik forestilling er ikke bare ubiologisk; den er også – riktig sett – fullstendig uholdbar. Fuglene har utviklet seg i løpet av jordens historie, fra oven, fra luftkretsen, ned til jorden. De stammer fra høydene og har – mer eller mindre dypt – blandet seg med jorden. En Archaeopteryx (bevinget

dinosaur) var aldri en urfugl, men en fugleform som var falt for dypt og som derfor antok en krypdyr-skikkelse. Det handler om en sluttprosess av utviklingen, ikke om en begynnelse. Archaeopteryx er utdødd, fordi den slett ikke kunne leve videre. Aldri har fuglene, som menneskene og pattedyrene, grepet jorden helt og bejaet den. De måtte forbli hevet over jordens nød; de holdt seg borte fra jordens tyngde og jordens smerte.

Dette ville også Rudolf Steiner antyde, når han sier:

"Vi har i fuglenaturen særlige skapninger, som ikke har tatt opp i seg de nederste funksjonene, og som også har hoppet over funksjonene i de øvre delene. De er likeledes ikke steget tilstrekkelig langt ned... Og ettersom utviklingen stadig gikk videre og videre, ble de fortettet gjennom de ytre forholdene... Denne fuglenaturen tilsvarende urbilder av åndelige vesener, som også har hoppet over utviklingen av de øvre delene og som har holdt seg i en altfor svak åndelig substans. Derfor har de likeledes i sin utvikling, flyktet fra det som de på et bestemt tidspunkt, kunne ha blitt til."

Nå først blir det prinsipielle ved fugleverdenen synlig. Det er skapninger som har nærmet seg jordtilværelsen, men som aldri helt kunne nå å bli jordiske, harde og mineralske.

Fortsetter på side 32

Det er vesener som har medvirket i dyrenes tilblivelsesprosess, men som ikke førte til den jordiske fullbyrdelse. Hvis de hadde gjort det, da hadde de kastet av sin fjærham, slik som de syv ravner og de seks svaner gjorde det i eventyret.

Men fuglene beholder fjærkledningen, slik som pattedyrene beholder hårene og krypdyr og fisker beholder skjellene. De dveler i sin fortryllesse. De første høyt hevet; de andre for lavt sunket.

Redeflyktingene var på vei til jorden; de har prøvd, men likevel ikke nådd den. Redebeboerne derimot hadde frykt for den sterke bindingen til vann- og jordelementet. Slik må de bli liggende hjelpeløse i jordens rede, inntil fjærdrakten kommer dem til unnsetning, hever dem opp og gir dem vinger. Men likevel kan de synge og pipe, fløyte og gi fra seg triller. Også de er del av skaperverket.

1) Rudolf Steiner: *Weltenwunder, Seelenprüfung und Geistesoffenbarungen*. 9. Vortrag.

Takk til Astrid Dahlsveen!

Landsbylivredaksjonen ønsker å takke ørlandskunstneren Astrid Dahlsveen for at vi får bruke mange av hennes vakre skulpturer som illustrasjonsbilder.

Skulpturen *Sjøløve* «bor» på Vallersund Gård, og tidligere har flere andre skulpturer vært utstilt på gården.

Bildet under viser *Guri Kunna*.

Bortenfor anstalt og ensomhet

Kan Camphill-landsbyene være noe for deg?

Camphill-landsbyene er integrerte levetilfellesskap der mennesker med ulike behov for bistand lever side om side med gode hjelpere i en levende og aktiv landsby.

I arbeidstiden er alle sysselsatt med landsbyens mange oppgaver; håndverk, jordbruk, matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til natur og mennesker. Arbeidet gir livsnære erfaringer og dekker reelle behov i landsbyen. Livet i fellesskap, arbeid, hverdag og fest danner grunnlag for et spennende og utfordrende miljø.

I landsbyene pleies det et variert kulturliv med teateroppføringer, sang, musikk, høytidsfeiring og utflukter.

For deg med spesielle behov gir landsbyen en trygg hverdag sammen med likesinnede. Her får du utvikle dine evner og muligheter gjennom daglig

arbeidstrening og opplæring, og i det sosiale og kulturelle liv.

Nye medarbeidere tilbys introduksjonskurs i landsbylivet og antroposofi, samt en treårig yrkesveiledende utdanning i helsepedagogikk og sosialterapi.

Camphill er landsdekkende og eies av Camphill landsbystiftelse som driver 6 landsbyer i Norge; 3 i Trøndelag, 1 på Vestlandet og 2 på Østlandet.

Er du interessert? Ta kontakt:

Camphill landsbystiftelse

v/Bokverkstedet,
Reidar Jensensgate 10,
7550 Hommelvik
Telefon 73 97 84 60
Epost: landsbystiftelsen@camphill.no

www.camphill.no

Jeg sier hele tiden som: Kjærlighet

Diktsamling av Hege Susanne Bergan anmeldt av Hanne Kveli

Dette er en diktbok som er veldig fin. Den handler om kjærligheten helt til det siste. Det som skjer i fortiden, det som skjer nå, om menneskene, om å elske en annen, om å leve med kjærligheten.

Dette er en veldig fin bok for de som liker å lese dikt. En bok som jeg vil anbefale. Det kan leses av kjærester, foreldrene og besteforeldre.

Dikt om høsten

Av Hanne Kveli

Nå er høsten her,
bladene er gule, oransje
og røde.

Soppen og multen
står omkring
i skogen nå.

Gresset blir gult,
det blir tidligere
mørkt om kveldene.

Da er det på tide
med refleks.

Snart kommer
vinteren for fullt.

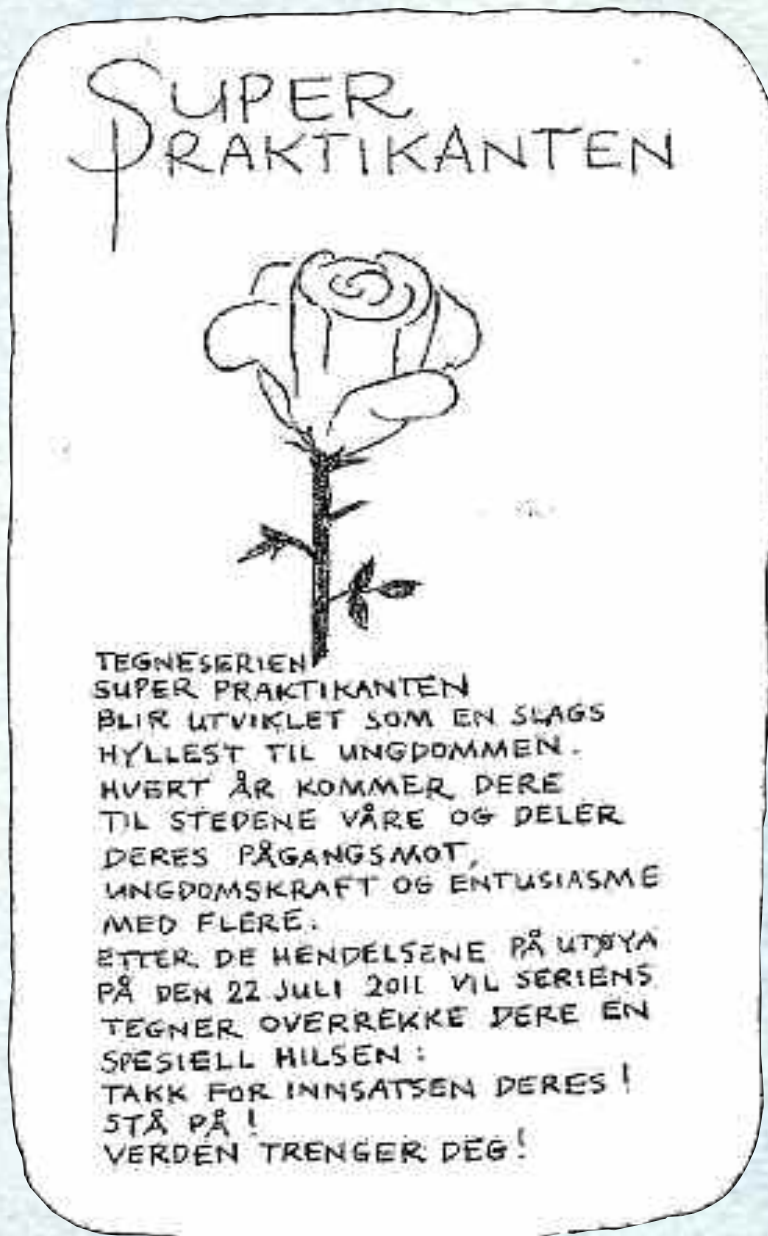

Foto: Jan Bang

Arkivfoto

Evangelietekster for de neste 3 måneder

I Camphill-landsbyene verden over markerer mange husfelleskap lørdag kveld ved å lese Evangelieteksten som også blir lest opp søndag morgen i gudstjenesten. Et forslag til passende tekster blir valgt ut og sirkulert. For å gi flere mennesker anledning til å knytte seg til denne praksisen, og for å hjelpe Camphillmedarbeidere å finne frem til riktig tekst, trykkes her tekstene fra september til desember 2011.

SEPTEMBER

19	Markus	12	35 – 44
26	Markus	13	1 – 11

OKTOBER

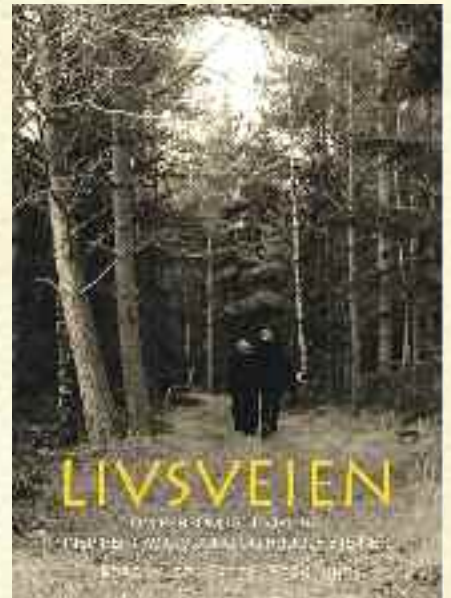
3	Åpenbaringen	12	7 – 12
10	Lukas	10	25 – 37
17	Åpenbaringen	13	1 – 10
24	Åpenbaringen	13	11 – 18
31	Matteus	7	15 – 27

NOVEMBER

7	Åpenbaringen	22	1 – 7	
14	Lukas	15	1 – 10	
21	Lukas	15	11 – 32	
28	Første Advent	Johannes	10	1 – 10

DESEMBER

5	Matteus	24	23 – 31	
12	Matteus	25	31 – 46	
19	Lukas	1	26 – 38	
24	Julaften	Lukas	2	1 – 20
25	Første Juledag	Lukas	2	1 – 20
26	Andre Juledag	Lukas	2	1 – 20

Livsveien – om personlig utvikling

Borgny og Svein Berglund har utgitt en bok på Antropos Forlag som blir i handelen i oktober i år. Det er en bok om personlig utvikling som er inspirert av C. G. Jung og Rudolf Steiner.

Boken utgis på Antropos Forlag og blir lansert i Litteraturhuset i Oslo 24. oktober kl 19.

Landsbyliv til salgs!

For de som vil bygge opp sin samling av Landsbyliv, og lese artikler som sto her noen år siden, er det mulig å kjøpe både enkelt eksemplarer og hele årganger av bladet. De første 6 utgavene er det bare arkiv kopier igjen, men vi har et lager fra utgave 7 og fremover. Enkeltkopier av bladet koster kr. 75,- kr og hele årganger kr. 250,- Porto er inkludert i prisen.

Ta kontakt med distribusjonen:
Jan Bang
Solborgveien 21, 3520 Jevnaker
Tel: 48 12 96 53
Epost: landsbyliv@camphill.no

Opplysninger om Camphill Landsbystiftelse

Foto: Jan Bang

Landsbyens beboere og medarbeidere danner husfellesskap. Kunst og kultur vever seg inn i alle aspekter av landsbylivet. Økologisk bevissthet kjennetegner alle aspekter av landsbylivet.

Landsbyene er bygget opp rundt forskjellige håndverksaktiviteter og biodynamisk jordbruk/gartneri.

Husarbeidet er en vesentlig del av virksomheten. Alle har oppgaver som dekker reelle behov i landsbyen, og alle utfører sitt arbeid etter egne evner og muligheter.

Landsbyene vurderer ikke lønn i forhold til arbeidsinnsats. Mange av medarbeiderne forvalter lønnsinntektene i fellesskap. Landsbyens

beboere med uførepensjon forvalter den selv i samråd med sin hjelpeverge. Camphill Landsbystiftelse mottar statsstøtte til driften i form av et rammetilskudd fra Sosial- og Helsedirektoratet. Noen landsbyer tilbyr også dagplasser i verkstedene.

For mer informasjon:

Camphill landsbystiftelse,
Reidar Jensensgate 10,
7550 Hommelvik.
Tel: 73 97 84 60
Epost: landsbystiftelsen@camphill.no
www.camphill.no

Camphill-landsbyene tilbyr et bo- og arbeidsmiljø for voksne som har behov for daglig omsorg. I tillegg driver de Framskolen, et tilbud for unge med utviklingshemming, etter videregående. Søknad om plass rettes til den aktuelle landsby. Dersom du ønsker å være medarbeider i en av landsbyene for kortere eller lengre tid, ta direkte kontakt med det aktuelle stedet.

Camphill-landsbyene tar også imot unge mennesker som ønsker et praksisopphold før eller under studietiden.

Opplysninger om Sosialterapeutisk Forbund

Forbundet ble formelt stiftet i oktober 2000 og vedtekter ble siste gang revidert i 2008. Forbundet har i dag 15 antroposofiske medlemsvirksomheter (samtlige i Norge som arbeider med barn, unge og voksne utviklingshemmede). Forbundets styre består av fem medlemmer valgt av Årsmøtet. Tre av disse skal representere sosialterapeutiske hjem, landsbyer, og helsepedagogiske skoler. De øvrige to kan rekrutteres fra hvilken som helst antroposofisk virksomhet.

Hele det norske miljøet består av ca 330 elever/beboere, og ca 550-600 medarbeidere fordelt på ca 400 årsverk. NFHS har maktet å holde i gang den norske seminarutdanningen, samt utvikle en kommende bachelorutdanning i Antroposofisk Sosialpedagogikk fra 2012 i samarbeid med Rudolf Steiner Høyskolen

i Oslo. Andre tiltak i regi av forbundet har vært Verdi-Mål-Handlingsgrunnlag etter Felleskapssmodellen.

Når bachelorutdanningen er etablert, vil forbundet reorganiseres til å bli et rent serviceapparat med et felles sekretariat med kompetanse på det viktigste lovverket, kontaktpersoner mot embetsverk og politikere, mediehåndtering, organisasjonsutvikling, samt fødselshjelper ved etablering av nye helsepedagogiske og sosialterapeutiske initiativ.

Kontakt:

Geir Legreid eller Petter Holm.
Sosialterapeutisk Forbund
Fosswinckelsgt 18, 5007 Bergen.
Geir Legreid mobil: 40828444
E-post: geir@helgeseter.no
Petter Holm kontor: 55315010.

Foto: Borgny Berglund

Camphill Rotvoll

Camphill Rotvoll ligger landlig til ved fjorden i Trondheim kommune og består av Kristoffer-tunet levefellesskap og Rotvoll verksteder og gartneri. Vi tar imot mennesker som trenger spesiell omsorg i levefellesskap og/eller de som bare trenger et vernet arbeid eller dagtilbud.

Henvendelse:

Hans Collins vei 5, 7053 Ranheim
Telefon: +47 73 82 68 50
Telefaks: +47 73 82 68 51
E-post: velkommen@camphill-rotvoll.no
applications@camphill-rotvoll.no (søknad)

Foto: Borgny Berglund

Hogganvik – en Camphill Landsby

Hogganvik Landsby ligger i et typisk Vest-landslandskap ved Vindafjorden i Ryfylke. Landsbyen har utsikt mot fjorder og fjell. Våre familiehus, gården, gartneriet, ysteriet, skogsdriften og et lite snekkerverksted gir arbeid til de fleste. 35-40 mennesker bor i landsbyen.

Henvendelse:

Hogganvik Landsby, 5583 Vikedal
Tlf: +47 52 76 01 11 (mandag-fredag 9-12)
Faks: +47 52 76 04 08
E-post: hogganvik@camphill.no
www.camphill.no/Hogganvik/

Foto: Borgny Berglund

Jøssåsen – en Camphill Landsby

Jøssåsen ligger i Malvik kommune i Sør-Trøndelag. Her bor det ca 50 mennesker. I tillegg kommer 10-12 stk på dagtid som tar del i arbeidet. Foruten gårdsdriften har landsbyen kulturhus, veveri, bokbinderi, keramikkverksted, snekkerverksted og vedgruppe.

Henvendelse:

Jøssåsen Landsby, 7550 Hommelvik
Telefon/faks: +47 73 97 12 22 (man-fre 9-13)
E-post: office@jossasen.no (kontoret)
application@jossasen.no (søknad)
Facebook: Camphill Jøssåsen Landsby

Foto: Borgny Berglund

Solborg – en Camphill Landsby

Solborg ligger i Buskerud mellom Hønefoss og Jevnaker, med vakkert utsyn mot Norefjell vestover og grensede mot Nordmarka østover. Med smått og stort bor det omtrent 50 mennesker her. Landsbyen har gård, gartneri, urteverksted, veveri, bakeri og en skogsgruppe.

Henvendelse:

Solborg, 3520 Jevnaker
Tlf: (man-fre 9-12) +47 32 13 24 80
Faks: +47 32 13 20 20
E-post: solborg@camphill.no

Foto: Borgny Berglund

Vallersund Gård og Framskolen (Camphill)

Vallersund Gård ligger på Fosenhalvøya. Vi tilbyr et bo- og arbeidsmiljø for voksne mennesker med utviklingshemming. I alt bor her 35-40 mennesker på stedet og det drives gårdsbruk, bakeri, veveri, gartneri, urteverksted og butikk. FRAMskolen er en del av landsbyen. Skolen er et toårig, folkehøyskolelignende lærested for unge voksne med utviklingshemming mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv.

Henvendelse:

Vallersund Gård, 7167 Vallersund
Telefon: +47 72 52 70 80 (mandag-fredag 9-12)
Telefaks: +47 72 52 70 99
E-post: vallersund-gaard@camphill.no

Foto: Dag Balavoline

Vidaråsen – en Camphill Landsby

Vidaråsen, med omkring 120 beboere, ligger i Andebu i Vestfold. Det drives gård, gartneri, meieri, toveverksted, snekkerverksted, veveri, urteverksted, maleverksted, bakeri og en butikk. Vi holder konserter, teaterforestillinger, foredrag og allmøter, og har også et terapipus for mennesker som trenger ekstra pleie.

Henvendelse:

Vidaråsen Landsby
3158 Andebu
Telefon: +47 33 44 41 00 (mandag-fredag 9-15)
Telefaks: +47 33 44 40 01
E-post: office@vidaraasen.no

Foto: Borgny Berglund

Granly Stiftelse

På Mjøsas vestsida, 15 km sør for Gjøvik i tettstedet Kapp, ligger Granly. Her bor 26 voksne personer med utviklingshemning i 5 boliger og en hybelleilighet spredt på et parklignende område. Granly ble etablert i 1938 og er dermed det eldste antroposofiske sosialterapeutiske stedet i Norge. Aktivitetene er hovedsaklig sentrert rundt håndverk, kunst og hagebruk.

Henvendelse:
Granly Stiftelse
Mjøsvegen 498, 2849 Kapp
Telefon: +47 61 14 36 60
Telefaks: +47 61 14 36 61
E-post: granly@granly-stiftelse.no
www.granly-stiftelse.no

Arkivfoto

Stiftelsen Grobunn

Vi tilbyr i samarbeid med Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken et tilrettelagt landsdekkende v.g. opplæringsstilbud på Frenning Vestre i Stange. Grobunn tilbyr et ungdomsbofellesskap i skoleuken og to helger i måneden, og et tilbud inntil tre år etter videregående skole.

Henvendelse:
Grobunn Stiftelse
Frenningvn. 102, 2344 Ilseng
Telefon: +47 48 16 05 41
E-post: grobunn@msn.com
www.grobunn.no

Foto: Borgny Berglund

Helgeseter

Stedet åpnet i 1954, og i dag bor det 30 voksne med spesielle behov på Helgeseter, som tilbyr dem bolig, pleie, terapi, medisin, arbeid, kultur og fritid. Det er 6 bofellesskap, terapiavdeling, kulturgruppe og gårdsdrift, men ingen fastboende medarbeidere.

Henvendelse:
Øvre Sædalsvei, 5099 BERGEN
Administrasjon: geir@helgeseter.no
Telefon: +47 55 27 38 99
www.helgeseter.org

Foto: Frode Holleland

Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken

Ved Steinerskolen på Hedemarken har vi en helsepedagogisk skole for psykisk funksjonshemmede elever. En skole i skolen. Vi har også en avdeling for noen av våre videregående elever på Stiftelsen Grobunn i Romeidal, et skole- og botilbud for 8-10 elever.

Henvendelse:
Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken
Postboks 100, 2312 Ottestad
Besøksadr: Sandvikavegen 11, 2312 Ottestad
Tlf +47 62 58 89 04 • Faks +47 62 58 89 09
E- post: hps.hedemarken@steinerskolen.no
www.hedemarken.steinerskolen.no

Foto: Borgny Berglund

Ljabruskolen – Steinerskole for elever med spesielle behov

Skolen gir et tilbud for elever med spesielle behov i grunn- og videregående skole. Høsten 2009 flyttet skolen inn i nybygget hus på Ljabru. Undervisningen bygger på Steinerskolens læreplan, tilrettelagt i forhold til elevenes behov og forutsetninger.

Henvendelse:
Ljabruskolen, Ljabrubakken 50, 1165 OSLO
Telefon: +47 22 62 98 90
Telefaks: +47 22 62 98 91
E-post: hrso@steinerskolen.no
www.ljabruskolen.no

Foto: Jan Bang

Rostadheimen Bofellesskap

Rostadheimen ligger i vakre omgivelser på Garnes rett utenfor Bergen. Her bor det åtte personer i forskjellig alder. Stedet har også et dagtilbud for seks av beboerne.

Henvendelse:
Rostadheimen Bofellesskap
Garnesveien 166, 5264 GARNES
Tlf: +47 55 53 78 80 • Mob: +47 93 87 49 49
E-post: post@rostadheimen.no
www.rostadheimen.no

Foto: Borgny Berglund

Verdandi Naboskap

Med utsikt til Sørfjorden i Arna ligger et lite Naboskap integrert i byggefeltet. Her bor det 8 mennesker som alle har sitt arbeid i Bergensområdet. Naboskapet ble bygget i 1985 og har en tilknytning til Rostadheimen som ligger 10 minutter unna.

Henvendelse:
Stiftelsen Verdandi
Vestliveien 69, 5264 GARNES
Telefon: +47 55 24 30 10 / 90 28 37 67
E-post: d-terjos@frisurf.no

Foto: Jan Bang

Cogito – Forum for kunst, filosofi, litteratur og samtid

Tidsskriftet Cogito vil være et møtested for spirituelt og skapende arbeide. Rudolf Steiners frihetsfilosofi og erkjennelsesvei er en inspirasjonskilde.

Temaene vi tar opp kommer til syne gjennom fordypende artikler, intervjuer, diktning og gjendiktning.

Utkommer to ganger i året

Bestillinger sendes til:

Axel Bojer
Lillerudveien 175
1454 Fagerstrand
post@forumcogito.no
www.forumcogito.no

90,- for nummer 20 (+ porto)
50,- for eldre numre (+ porto)
180,- for ett års abonnement

ABONNER PÅ ØKOLOGISK LANDBRUK!

Fagbladet Økologisk Landbruk inneheld fagartiklar om praktisk økologisk jord- og hagebruk frå inn- og utland. Rådgivarar i Norsk Landbruksrådgiving frå heile landet skriv artiklane. I tillegg publiserer fleire forskarar artiklar i bladet. Dette gjer at du får ta del i den nyaste kunnskapen innan økologisk landbruk. Bladet kjem ut med 4 nummer i året.

Les meir om oss på <http://okologisk.lfr.no>

Ja takk!

- Eg vil abonnere på Økologisk Landbruk for 350 kr.
- Eg vil gjerne ha eit gratis prøvenummer
- Eg vil gjerne gje eit gaveabonnement til _____

Namn: _____

Adresse: _____

Sendast til: Økologisk Landbruk BA
2686 Lem

E-post: okologisk.landbruk@lfr.no
SMS: 954 06 419

Veiledning innen biologisk-dynamisk jord- og hagebruk

Har du spørsmål om biologisk-dynamisk jord- og hagebruk
kan du henvende deg til disse veilederne:

Driftsplanlegging, vekstskifteplaner, økonomi

Bonde og landbruksøkonom **Jens Niebuhr**

Vestbygdvegen 400, 2312 Ottestad Tlf. 62 58 61 11 / 977 20 238 E-post niebuhr@frisurf.no

Framstilling og bruk av preparater, grønnsaksdyrking og husdyrbruk

Bonde og lærer **Eric Brinkhof**

Foldsæbakkane, Haugsgrend, 3870 Fyresdal Tlf. 35 04 13 55 / 911 15 519 E-post brinkhof@start.no

Kompostering, bruk av preparater, grønnsaks- og fruktdyrking

Gartner og lærer **Nathanael Mead**

Sogn Jord og Hagebruksskule, 5741 Aurland Tlf. 57 63 26 50 / 995 59 981 E-post natha-m@online.no

Frukt og eple dyrking

Bonde og fruktdyrker **Olav Jønsi**

Hjuksebø, Rute 20/23, 3683 Notodden Tlf. 35 95 73 08 / 480 77 919 E-post olavjonsi@tele2.no

Korn dyrking inkl. dyrking av spelt, svedjerug, enkom, landhvetesorter osv.

Bonde **Johan Swärd**

Aschimlinna 213, 2760 Brandbu Tlf. 61 35 55 43 / 902 09 891 E-post ksward@online.no

Urte dyrking

Bonde **Ola Aukrust**

Nordgard Aukrust, 2686 Lom Tlf. 61 21 12 15 Faks 61 21 19 34 E-post aukr@online.no

Grønnsaks og hagebruksfrø

Bonde **Kerstin Pålsson**

Burholtveien, 1940 Bjørkelangen Tlf. 410 19 641 E-post kerpaa@hotmail.com

Hagebruk

Forsker **Berit Swensen**

Herumveien 33, 1430 Ås Tlf. 64 94 49 09 / 977 10 495 E-post bswe@online.no

biologisk
dynamisk
forening

www.biodynamisk.no

Årsabonnement 4 hefter i året
kr **250,-**

TIDSSKRIFT FOR JORDBRUK OG ERNÆRING NATUR OG KULTUR

Utgiv av Biologisk-dynamisk Forening

HERBA

HERBA c/o Biologisk-dynamisk Forening, Skonhovedveien 149, 2822 Bybrua
TELEFON 61 18 44 50 + TELEFAKS 61 18 44 51 + E-POST herba@biodynamisk.no
http://herba.biodynamisk.no

LANDSBYLIVS VENNER OG STØTTESPILLERE

Takk til alle våre støtteannonsører!

SOSIALPEDAGOGISK NORGESKALENDER 2011/2012

OKTOBER

Torsdag 13.

Camphill Northern Regional Association board – Häggatorp, Sverige.

Torsdag 13. – søndag 16.

Northern Region Group – Häggatorp, Sverige.

NOVEMBER

Fredag 4. – søndag 6.

Camphill Landsbystiftelse Representantskapsmøte – Vidaråsen.

Onsdag 9. – lørdag 12.

Nordiska Förbundet för Läkepedagogik och Socialterapi høstmøte på Marjatta, Danmark.

Torsdag 10. – søndag 13.

Baltic Seminar “Understanding the image of man” – Rozkalni, Latvia.

Mandag 14.

Lansering av Karl König biografien i Litteraturhuset, Oslo.
Foredrag av Peter Selg.

DESEMBER

Fredag 9. – mandag 12.

Nordisk Forbunde – Marjatta, Danmark.

2012

JANUAR

Fredag 13. – søndag 15.

Northern Regional Camphill Community Meeting – Vidaråsen.

FEBRUAR

Onsdag 1. – lørdag 4.

Biodynamisk Jordbruksmøte – Dornach.

Torsdag 9. – søndag 12.

Northern Region Land – Pakla.

For oppdatering og endringer:

JAN BANG: janbang@camphill.no

Tlf.: + 47 481 29 653

Bli abonnent på Landsbyliv!

Bli kjent med landsbylivet og få tilsendt bladet for kun kr. 350,- pr. år.

FOR BESTILLING: E post: landsbyliv@camphill.no eller telefon 481 29 653